

RESERVAT EL DRET DE DISCRIMINACIÓ

Testing i litigi estratègic sobre discriminació a la població immigrant en l'accés a locals d'oci

Reservat el dret de discriminació

**Testing y litigi estratègic sobre
discriminació a la població immigrada
en l'accés a locals d'oci**

FEDERACIÓ D' ASSOCIACIONS DE SOS RACISME

Aquesta publicació compta amb la financiació de la
Direcció General de Migracions. Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.
Fons Europeu per a la Integració. Unió Europea.

Direcció: Federació d'Associacions de SOS Racisme de l'estat espanyol

Redacció y coordinació del testing: Mikel Mazkieran

Coordinació de l'edició: Mikel Mazkieran, Peio M. Aierbe.

Col·laboracions:

Elena Lasheras, Malen Martínez de las Fuentes, Elsa Romero, Eneida Ubillos, Carlotta Zaccarini.

Traducció del castellà: Anna Stern, Alba Cuevas.

Disseny i maquetació: Tercera Prensa – Hirugarren Prentsa s.l.

Depòsit legal: SS.1551/2014

ISBN: 978-84-96993-52-5

Impressió: Artes Gráficas Michelena

Índex

	Presentació	5
	Fitxa tècnica	7
1	Marc teòric	9
	1. Mesures antidiscriminatòries en l'àmbit europeu	11
	2. La prohibició de discriminació en l'àmbit de les relacions privades	15
	3. Normativa sobre accés a establiments públics	19
	4. Conseqüències penals de la conducta discriminatòria en l'accés a béns i serveis	25
	5. Altres conseqüències jurídiques	31
2	Testing	35
	1. El testing de situació. Aproximació teòrica	37
	2. Desenvolupament de la prova	41
	3. Resultats	45
	4. Acotacions legals.	49
	5. Conclusions y propostes	55
3	Bibliografia	61
	Repercussió als mitjans	63

Presentació

El racisme es manifesta de diverses maneres i s'instal·la de forma silenciosa, sense grans estridències. Així, juntament amb la conflictivitat visible a l'espai públic, hi habita el racisme social, quasi quotidià. Denegar l'accés a un establiment públic, com per exemple un pub o una discoteca, forma part d'aquesta discriminació encoberta ja que, en la majoria de casos, la negativa s'argumenta mitjançant excuses no relacionades directament amb l'origen racial o ètnic.

El «testing» és una bona eina per demostrar la discriminació que s'exerceix en alguns contextos, especialment en els que és difícil demostrar la motivació racista, com és el cas de l'accés a locals d'oci. La idea és senzilla: sense cap element, excepte uns trets físics que denotin un origen nacional determinat, el testing permet diferenciar la diferència de tracte entre dos grups (l'autòcton i l'estranger), diferència que només es podrà explicar a priori pel fet que la decisió s'hagi vist influïda per aquests trets físics.

Entre els dies 8 de juny i 8 de novembre de 2014 es va dur a terme, a sis ciutats de l'estat espanyol (La Corunya, Barcelona, Bilbao, Donostia-Sant Sebastià, Oviedo i Saragossa), una prova de testing sobre discriminació de la població immigrada en l'accés a locals d'oci nocturn.

Aquest informe consta de dues parts diferenciades. A la primera part s'aborda el marc teòric de la discriminació en l'accés a establiments públics. La segona part presenta els resultats del testing, com es va desenvolupar i les actuacions realitzades posteriorment davant d'instàncies administratives i judicials, tot desenvolupant litigis

RESERVAT EL DRET DE DISCRIMINACIÓ

TESTING I LITIGI ESTRATÈGIC EN L'ACCÉS A LOCALS D'OCI

perquè els casos de discriminació identificats mitjançant el sistema de mesurament obtinguin una resposta reparadora.

Aquest informe s'emmarca dins d'un projecte de la Federació estatal de SOS Racisme subvencionat pel Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, dins dels programes cofinançats pel Fons Europeu per a la Integració.

Agraïm la col·laboració dels professors de la Universitat del país Basc UPV-EHU, Clara Asua, Patxi Etxeberia i Jon Mirena Landa, en la preparació del testing i les actuacions judicials.

Fitxa tècnica

L'estudi que aquí es presenta es basa en una **mostra de 33 locals**, repartits per un total de 6 ciutats i **desglossats** de la següent manera:

A Coruña 5 locals

Barcelona 5 locals

Bilbao 5 locals

Donostia 4 locals

Madrid 5 locals

Oviedo 5 locals

Zaragoza 9 locals

Número i qualitat de les persones participants:

A Coruña: 4 parelles, 3 persones organitzant la prova, 3 testimonis.

Oviedo: 5 parelles, 2 persones organitzant la prova, 2 testimonis.

Bilbao: 4 parelles, 2 persones organitzant la prova, 2 testimonis.

Donostia: 4 parelles, 2 persones organitzant la prova, 2 testimonis periodistes.

Barcelona: 5 parelles, 3 persones organitzant la prova, 4 testimonis periodistes.

Zaragoza: 4 parelles, 2 persones organitzant la prova, 3 testimonis periodistes.

Data de realització:

7 i 8 de juny: a A Coruña, Barcelona, Donostia-Sant Sebastià, Zaragoza, Madrid.

8 de novembre: Bilbao, Oviedo.

Mesures antidiscriminatòries en l'àmbit europeu

La política europea antidiscriminació va encaminada cap a una ampliació dels motius de possible discriminació, tenint en compte altres àmbits, diferents a l'àmbit de l'igualtat de tracte per raons de gènere. Les directives antidiscriminatòries més importants adoptades en el camp de la igualtat de gènere són les següents: la directiva 2001/73/CE, que modifica la directiva 76/207/CEE, relativa a l'aplicació del principi d'igualtat de tracte entre homes i dones; la directiva 2004/113/CE sobre la igualtat de tracte entre homes i dones en l'accés a béns i serveis i el seu subministrament; i la directiva 2006/54/CE relativa a l'aplicació del principi d'igualtat d'oportunitats i de tracte entre homes i dones en matèria de treball i ocupació.

Per a l'anàlisi d'aquest informe sobretot ens centrarem en la directiva 2000/43/CE, de 9 de juny de 2000, relativa a l'aplicació del principi d'igualtat de tracte de les persones, independentment del seu origen racial o ètnic; i, en menor mesura, també tindrem en compte la directiva 2000/78/CE que estableix un marc general per a la igualtat de tracte en el treball i l'ocupació. Aquestes dues últimes directives, i en concret l'article 13, són conseqüència de l'aprovació del Tractat d'Amsterdam. Gràcies a aquest nou precepte, la Comissió va presentar, el novembre de 1999, una comunicació contra les discriminacions acompanyada de tres propostes legislatives per lluitar contra la discriminació basada en la raça o l'origen ètnic, la religió o les conviccions, la discapacitat, l'edat o l'orientació sexual [COM 1999/

564]. Aquesta és la raó per la qual, finalment, la Unió Europea va poder promulgar dues directives dirigides, respectivament, a protegir les persones en el sí de la Unió contra la discriminació per raons de raça o d'origen ètnic (coneguda com la Directiva d'igualtat racial); i per motius de religió o creences, d'edat o orientació sexual (també coneguda com la Directiva marc d'igualtat en l'ocupació).

El juliol de 2008, la Comissió Europea va presentar una proposta de nova directiva per regular l'aplicació del principi d'igualtat de tracte entre les persones, independentment de la seva religió o conviccions, discapacitat, edat o orientació sexual (Directiva de discriminació múltiple). Aquest concepte de discriminació intersectorial o múltiple és, sense cap mena de dubte, l'actual cavall de batalla en el pla normatiu, i objecte de debat per part de la doctrina, sobretot arrel de la Sentència del TEDH de 8 de desembre de 2009 en l'assumpte Muñoz Díaz contra Espanya (REY MARTÍNEZ, 2008).

La Directiva 2000/43 / CE parteix d'una conducta normal que es converteix en reprovable. La diferència de tracte i l'absència de justificació d'aquesta diferència són els dos elements que converteixen en prohibida una activitat determinada. Sota aquest enfocament la Directiva 200/43 va desenvolupant els diferents tipus de discriminació. La discriminació directa es produeix quan, per motius d'origen racial o ètnic, una persona és tractada de manera menys favorable del que és, ha estat o serà tractada una altra persona en una situació comparable (art. 2.2.a). La directiva estableix que existeix discriminació indirecta quan una disposició legal o reglamentària, una clàusula convencional o contractual, un pacte individual, un criteri, una pràctica o una decisió unilateral, aparentment neutres, puguin ocasionar un desavantatge particular a una persona respecte a d'altres per raó d'origen racial o ètnic. No obstant això, aquestes disposicions, decisions, criteris o pràctiques no constitueixen una discriminació indirecta si responen objectivament a una finalitat legítima, i si els mitjans per assolir aquesta finalitat són adequats i necessaris. Finalment, pel que fa a l'ordre de discriminar, la directiva inclou tot comportament que consisteixi en instar a una altra persona a practicar una discriminació. És a dir, en el supòsit en què un empresari demanés a una agència d'ocupació temporal que no seleccionés persones de color negre per a cobrir els seus llocs de treball, tant l'empresari com l'agència estarien incorrent en un comportament discriminatori.

Quant a l'àmbit d'aplicació, pel que fa a l'accés a béns i serveis disponibles per al públic, i a l'oferta d'aquests béns i serveis, incloent-

hi l'habitatge, l'article 3 de la Directiva 200/43 disposa que la directiva s'aplicarà a totes les persones, tant en el sector públic com en el privat, inclosos els organismes públics. A més a més, la Directiva 2004/113 / CE sobre la igualtat de tracte entre homes i dones en l'accés a béns i serveis i el seu subministrament fa una menció expressa a aquests serveis a l'article 57 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea, (antic article 50 TCE) amb la qual cosa, en un interpretació analògica, els podem detallar a continuació: activitats de caràcter industrial, activitats de caràcter mercantil, activitats artesanals i activitats pròpies de les professions liberals.

En el context europeu també cal mencionar el Conveni Europeu de Drets Humans i la interpretació que se'n fa a través de la doctrina del Tribunal Europeu de Drets Humans. La prohibició de la discriminació està recollida a l'article 14 del CEDH que garanteix la igualtat de tracte en el gaudi dels altres drets i llibertats reconeguts en el Conveni. El Protocol 12 del CEDH (ratificat per Espanya i en vigor des de febrer de 2008), amplia l'abast de la prohibició de la discriminació en garantir la igualtat de tracte en el gaudi de tots els drets, inclosos els derivats de la legislació nacional.

Pel que aquí ens interessa, les escasses sentències del TEDH en matèria d'accés a serveis se centren en el tema de l'habitatge i la seva relació amb l'article 8 del Conveni (dret al respecte a la vida privada i familiar): *Moldovan* i altres contra Romania (41138/98 i 64320/01 de 12 de juliol de 2005) i *Đokić* contra Bòsnia i Hercegovina (6518/04 de 27 de maig de 2010).

Respecte al Tribunal de Justícia de la Unió Europea, el precepte normatiu que serveix de base per entendre els temes relacionats amb la discriminació és l'article 19 del Tractat de Funcionament de la UE (antic article 13 TCE) segons el qual, el Consell podrà adoptar accions adequades per lluitar contra la discriminació per motius de sexe, d'origen racial o ètnic, religió o conviccions, discapacitat, edat o orientació sexual. Dins dels límits de l'article 19, i mentre no ha suposat una prohibició general sinó més aviat una habilitació legal per a l'adopció de mesures per part del Consell, la veritat és que la jurisprudència del TJCE, en les comptades ocasions en què ha analitzat la igualtat de tracte, ha adoptat una tendència expansiva en els àmbits de discriminació per raça i per edat (REQUENA CASANOVA M. 2011).

A Espanya la transposició de les Directives 2000/43 i 2000/78 es va dur a terme a través d'un únic acte jurídic, la Llei 62/2003 de 30 de desembre de mesures fiscals, administratives i d'ordre social,

(articles 27 a 43). El que passa és que aquesta norma és una llei d'acompanyament que modifica més de 50 actes legislatius, la qual cosa demostra l'escàs interès del Govern per aquesta matèria.

Seguint amb el concepte de discriminació indirecta, que és, per raons òbvies, el de més difícil demostració, la professora Ariadna Aguilera (AGUILERA GIL, 2013) exposa alguns exemples de criteris aparentment neutres adoptats en matèria d'accés a béns i serveis. En l'accés a l'habitatge, la condició imposada per l'arrendador a l'arrendatari de presentar el contracte de treball o la nòmina a efectes de llogar l'habitatge, posa en situació de desavantatge als potencials inquilins que treballen sense contracte, cosa, per exemple, molt habitual entre la població estrangera. I seguint amb l'àmbit de l'habitatge, la prohibició de llogar a famílies amb fills pot afectar de manera especial a determinats col·lectius caracteritzats per una alta natalitat.

La prohibició de discriminació en l'àmbit de les relacions privades

L'art. 14 de la Constitució espanyola conté, d'una banda, una clàusula general d'igualtat, i de l'altra, un mandat contundent de no discriminació per raons específiques

Els espanyols són iguals davant la llei, sense que pugui prevaler cap discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

És inqüestionable que el principi general d'igualtat és un principi bàsic del nostre ordenament jurídic. El debat rau en saber si aquest principi pot ser invocat directament per qualsevol persona afectada per comportaments suposadament arbitraris d'un particular o d'una entitat privada. Així mateix, és important diferenciar la prohibició de discriminació del dret a la igualtat. El principi d'igualtat formal recollit a l'article 14 de la Constitució és equivalent a una igualtat de tracte, de manera que implica un tracte desigual entre subjectes que es troben en situacions iguals. Ara bé, l'article 14 CE no s'identifica amb la prohibició de tota diferenciació jurídic-formal. Juntament amb la dimensió formal de la igualtat hi ha la dimensió material, conforme a la raó, de manera que es podria produir una situació desigual sempre i quan fos raonable. I precisament, el que l'art. 14 estableix en la seva segona part és que la raça, la religió o el sexe no poden actuar com a criteris raonables a l'hora de plantejar una situació desigual. L'article 21 de la Carta Europea de Drets Fonamentals ha afegit altres motius de prohibició de discriminació, tals com les característiques genètiques o l'orientació sexual que, com a característiques inherents a la persona humana, no poden ser objecte de distincions raonables pel que fa a la norma.

El que s'ha comentat fins ara clarament opera en l'àmbit de les relacions dels particulars amb els poders públics. Però si traslladem l'aplicació del principi d'igualtat i no discriminació a l'àmbit de les relacions privades, les dificultats són evidents. I la raó no és altra que la necessitat de conjugar el principi d'autonomia de la voluntat que regeix tota relació privada amb el principi d'igualtat. Com a regla general, la Constitució no imposa a les relacions entre particulars la igualtat de tracte, perquè en aquesta esfera és l'autonomia privada, com a expressió de la llibertat personal, el valor que primordialment cal protegir.

La relació entre els drets fonamentals i les relacions privades s'emmarca en un debat més ampli, que ha sorgit en la majoria de sistemes normatius del món, sobre l'abast de la protecció dels drets fonamentals quan es tracta de relacions entre particulars (VALDES D. 2011) i que al nostre país procedeix de la doctrina alemanya de la «Drittwirkung der Grundrechte» coneguda com «eficàcia horitzontal dels drets fonamentals» (VIVES-TENACITAT I. 2008). La doctrina alemanya també és pionera en l'estudi de les connexions i friccions entre el principi «liberal» de llibertat contractual i el principi «social» de no discriminació (INFANT RUIZ F. 2008).

La defensa de l'aplicació directa d'aquest principi general d'igualtat referit a l'àmbit privat elimina la possibilitat que els particulars negociïn i fins i tot renunciïn als seus drets en les seves relacions, la qual cosa pot desembocar en un estat paternalista. D'acord amb aquest plantejament, el principi constitucional d'igualtat no opera directament com a límit de l'autonomia de la voluntat en el Dret privat sinó a través de la via legislativa. Dos exemples recents de polítiques d'igualtat impulsades pel legislador són la Llei 13/2005, d'1 de juliol, per la qual es va modificar el Codi Civil en matèria de dret a contraure matrimoni i la Llei Orgànica 3/2007 de 22 de març per la igualtat efectiva de dones i homes.

No obstant això, hi ha un cert consens a considerar que, més enllà de la regulació legal de determinades parcel·les, la discriminació motivada per la raça, l'orientació sexual o la religió té un plus de rebuig social que converteix aquestes conductes en una qüestió d'ordre públic quan es produeixen determinats factors (BILBAO, 2006). En primer lloc, s'ha d'atendre a la generalització d'una conducta discriminatòria: no és el mateix la discriminació aïllada d'una companyia d'assegurances en una pòlissa concreta, que l'establiment d'una norma interna que discrimini sistemàticament a un col·lectiu determinat. Quan es dona aquesta circumstància, la decisió

discriminatòria deixa de ser un assumpte estrictament privat i passa a ser un assumpte de rellevància pública. En segon lloc, la posició dominant o de monopoli de l'entitat discriminadora en el mercat constitueix una dada decisiva: l'única piscina oberta al públic en una determinada localitat no pot excloure a determinades categories de persones per motius de raça, sexe o creences religioses. I el tercer factor a valorar és el de la possible afectació del nucli essencial de la dignitat o integritat moral de la persona discriminada. Aquest tercer element ha estat desenvolupat pel professor Alfaro Àguila-Real (ALFARO, 1993) partint de l'anàlisi econòmica del dret. El que pretén el subjecte que discrimina amb la seva actuació és aconseguir distinció social per al seu col·lectiu en detriment del reconeixement social del col·lectiu de la víctima. La víctima de la discriminació no disposa d'una alternativa per recuperar la pèrdua d'estatus que li ha provocat la negativa vexatòria a contractar perquè, per molt que un altre oferent tracti la víctima amb dignitat, la dignitat perduda no és substituïble.

Normativa sobre accés a establiments públics

La competència en matèria d'espectacles públics va ser regulada en el seu moment, per mitjà del RD 2816/1982, de 27 d'agost, pel qual s'aprova el Reglament general de policia d'espectacles públics i activitats recreatives, que té com a àmbit d'aplicació els espectacles, esports, jocs, recreacions i establiments destinats al públic, independentment de si són de titularitat pública o privada i de que es proposin o no finalitats lucratives. Gairebé la totalitat de les CA en l'exercici de les seves atribucions competencials han aprovat una norma pròpia per al seu àmbit territorial amb rang de llei, amb l'excepció de les Comunitats de Cantàbria, Extremadura i Galícia, per a les que el Reglament de 1982 resulta d'aplicació supletòria.

Tot i que la normativa és per tant molt variada, l'àmbit d'aplicació es refereix a tots aquells espectacles, activitats i establiments que van dirigits al públic en general, tinguin o no fins lucratiu, sigui la seva titularitat pública o privada i independentment de que es realitzin de manera habitual o esporàdica. Aquestes lleis solen venir acompanyades d'un catàleg d'activitats i d'establiments públics, del qual queden expressament excloses aquelles activitats que es refereixen a l'esfera purament privada, de caràcter familiar o social, que no es trobin obertes al públic en general. És, per tant, el caràcter públic de l'activitat o de l'establiment el factor determinant de l'aplicació d'aquesta regulació.

No és objecte d'aquest treball fer una anàlisi exhaustiva de cadascuna de les legislacions autonòmiques en matèria d'establiments públics. Sense perjudici d'un desenvolupament més detallat en la normativa de les comunitats autònomes en què s'ha desenvolupat el testing, les lleis actualment vigents en aquesta matèria són les següents: a Andalusia tenim la Llei 13/1999 de 15 de desembre d'Espectacles

Públics i activitats Recreatives d'Andalusia, modificada per la Llei 10/2002, de 21 de desembre en el seu art. 73; a les Balears, Llei 7/1999 de 8 d'abril d'atribució de competències als consells insulars de Menorca i d'Eivissa i Formentera en matèria d'Espectacles Públics i Activitats Recreatives; a les Canàries, Llei 7/2011 de 5 d'abril, d'activitats classificades i espectacles públics i altres mesures administratives complementàries i el Decret 154/1994 de 21 de juliol pel qual es transfereixen funcions de l'Administració Pública de la Comunitat Autònoma de Canàries als Cabildos Insulars en matèria de règim local i policia d'espectacles; a Castella la Manxa, Llei 7/2011 de 21 de març d'Espectacles Públics, Activitats Recreatives i Establiments Públics; a Castella Lleó, Llei 7/2006 de 12 d'octubre d'espectacles públics i activitats recreatives; a La Rioja, Llei 4/2000 de 25 d'octubre d'Espectacles Públics i Activitats Recreatives; a Madrid, Llei 17/1997 de 4 de juliol d'Espectacles Públics i Activitats Recreatives, modificada per Llei 24/1999 de 27 de desembre, per la Llei 5/2000, de 8 de maig i per la Llei 5/2002, de 27 de juny; a Múrcia, la Llei 2/2011, de 2 de març, d'Admissió en Espectacles Públics, Activitats Recreatives i Establiments Públics; a Navarra, la Llei Foral 2/1989 de 13 de març reguladora dels Espectacles Públics i Activitats Recreatives, modificada per Llei Foral 26/2001, de 10 de desembre i el Decret Foral 44/1990 de 8 de març pel qual s'estableixen les condicions d'autorització d'Espectacles públics i Activitats recreatives en espais públics; i finalment, a València, la Llei 14/2010 de 3 de desembre d'espectacles públics, activitats recreatives i establiments públics.

Pel que fa a la legislació de les comunitats en què s'ha realitzat el testing, tenim a Astúries la Llei 8/2002, de 21 d'octubre, d'Espectacles Públics i Activitats Recreatives i, pel que fa al que a nosaltres ens resulta d'interès per a aquest treball, destaquem així mateix el Decret 100/2006, de 6 de setembre, pel qual es regulen els serveis de vigilància i seguretat en els espectacles públics i activitats recreatives i l'exercici del dret d'admissió. Els articles 7 a 11 del Decret regulen el dret d'admissió establint unes prohibicions genèriques i altres específiques. Les primeres es refereixen a un total de nou motius referits a portar armes, minoria d'edat, actitud violenta, consumir tabac, portar animals, portar roba o símbols que incitin a la violència, el racisme o la xenofòbia, etc. Les limitacions específiques es refereixen a impedir l'accés de persones que portin menjars o begudes, impedir l'ús de càmeres fotogràfiques, etc. L'art. 11, per la seva banda, prohibeix establir les següents condicions específiques d'admissió:

a) Les que puguin suposar discriminació o tracte desigual d'accés a l'establiment, local o instal·lació en funció del sexe, nacionalitat, raça, religió, conviccions o condició social dels assistents.

b) Les que, sense perjudici del que estableix l'article 8 c) del present decret, estableixin una edat d'admissió superior a la permesa per a cada tipus d'establiment, local o instal·lació segons la normativa aplicable.

c) Les que suposin discriminació o tracte desigual de les persones que pretenguin accedir a l'establiment, local o instal·lació, basades en judicis de valor sobre l'aparença estètica dels assistents.

d) Les que suposin discriminació o tracte desigual de persones amb discapacitat física, psíquica o sensorial.

e) I en general, qualsevol altra condició específica que no hagi estat visada i autoritzada prèviament per la Conselleria competent en matèria de seguretat pública.

Aragó es regeix per la Llei 11/2005 de 28 de desembre, reguladora dels espectacles públics, activitats recreatives i establiments públics, modificada per la Llei 7/2011, de 10 de març, que incorpora una disposició addicional quarta relativa a festivals taurins i el Decret 23/2010, de 23 de febrer pel qual s'aprova el Reglament d'admissió en espectacles públics, activitats recreatives i establiments públics. A diferència de la normativa asturiana, el decret 23/2012 es limita a regular les limitacions genèriques i no al·ludeix a prohibicions expressives, excepte la recollida en l'article 3, referida al fet que el dret d'admissió s'ha d'exercir amb respecte a la dignitat de les persones i als seus drets fonamentals, sense que en cap cas es produeixi cap discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió, o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

A Catalunya tenim la Llei 11/2009, de 6 de juliol, de regulació administrativa dels espectacles públics i activitats recreatives i el Decret 112/2010, de 31 d'agost, pel qual s'aprova el Reglament d'espectacles públics i activitats recreatives, l'article 50 del qual assenyala que *l'exercici del dret d'admissió no pot comportar, en cap cas, discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió, discapacitat, orientació sexual, identitat de gènere o qualsevol altra condició o circumstància personal o social de les persones usuàries dels establiments i dels espais oberts al públic, tant pel que fa a les condicions d'accés com a la permanència en els establiments i a l'ús i gaudi dels serveis que s'hi presten.*

A Galícia, en absència d'una llei gallega d'espectacles públics, el marc d'ordenació jurídica d'aquesta competència està constituït

principalment pel Decret 292/2004, de 18 de novembre, pel qual s'aprova el Catàleg d'espectacles públics i activitats recreatives, reformat parcialment per Decret 160/2005, de 2 de juny, i el Decret 8/2010, de 21 de gener, pel qual es regula l'activitat de control d'accés a espectacles públics i activitats recreatives. Per tant, el dret d'admissió a Galícia es regula en el Reglament General de la Policia d'Espectacles, recollit en el Reial Decret 2816/1982, de 27 d'agost.

Al País Basc, la Llei 4/1995, de 10 de novembre, d'espectacles públics i activitats recreatives al·ludeix al dret d'admissió en el seu art. 21, en assenyalar que:

d) El dret d'admissió pels titulars de locals i organitzadors d'espectacles i activitats recreatives s'exercirà per aquests o per la persona en qui ells deleguin, de conformitat, en tot cas, amb el principi de no discriminació, i queda exclosa igualment qualsevol aplicació arbitrària o vexatòria. Caldrà sotmetre's també, si escau, al que estableixi la normativa sobre qualificació d'espectacles.

Actualment es tramita al Parlament basc un projecte de llei d'espectacles públics i activitats recreatives que dedica un article, el 20, a les condicions d'admissió.

Del que s'ha exposat fins ara, Astúries i Andalusia, amb el Decret 10/2003 de 28 de gener pel qual s'aprova el Reglament General d'Admissió de Persones en els Establiments d'Espectacles Públics i Activitats Recreatives, són les comunitats que tenen una legislació més completa en matèria de dret d'admissió. Contràriament, i pel que fa a la normativa afectada per la realització del testing, Galícia és la comunitat amb una major manca reguladora d'aquest dret.

Un cop exposades, breument, quines són les diferents normes que regulen l'accés als establiments públics i en particular el dret d'admissió, passem a analitzar aquest dret. I és que no cal oblidar que, com a punt de partida, l'autonomia privada es pot reflectir a través de l'exercici del dret d'admissió. Efectivament, i si prenem com a referència el Decret 100/2006, de 6 de setembre d'Astúries, ens trobem amb la facultat de l'amo de l'establiment de fixar determinades condicions d'entrada referides a la manera de vestir, la prohibició de consumir begudes o aliments a l'establiment, etc. I al costat d'aquestes limitacions específiques recordem les prohibicions expressives de l'art. 11 del Decret. Per tant, observem que el dret d'admissió no és il·limitat ni pot ser exercit de manera arbitrària. La professora Rodríguez Yagüe (RODRÍGUEZ YAGÜE, 2010) ha assenyalat una sèrie de límits a l'exercici discrecional del dret d'admissió. En primer lloc, que les condicions en què es basa l'amo d'un establiment per impedir l'entrada a una persona siguin de caràcter

estrictament objectiu. En segon lloc, que aquestes condicions d'accés siguin prèviament fetes públiques i donades a conèixer.

Complerts aquests requisits, la veritat és que el dret d'admissió es pot contemplar des d'una doble perspectiva, com el dret del propietari de l'establiment a fixar determinades limitacions en l'accés, o com el dret del públic en general a accedir a l'establiment complint, en el seu cas, amb el que s'assenyala en quant a condicions d'accés. Sigui com sigui, el cert és que una prohibició que es repeteix en totes les normes estudiades és la referida a la discriminació per raons de raça, sexe, religió, opinió, discapacitat, orientació sexual, identitat de gènere, etc.

No obstant això, com apunten alguns autors, i com així s'ha constatat en el testing que es comenta més endavant, quan la negativa a prestar un servei obeeix a motius racials, no és fàcil, provar l'existència d'aquestes pràctiques, perquè la motivació discriminatòria no se sol explicitar. El porter d'una discoteca addueix normalment com a excusa que el local ja està al límit de la seva capacitat, que se celebra una festa privada o que cal ser soci.

Conseqüències penals de la conducta discriminatòria en l'accés a béns i serveis

La sanció de les discriminacions en les relacions entre particulars no s'introdueix fins al Codi Penal (CP) de 1995. Les conductes provocadores, negacionistes, i de caràcter violent eren les més comunes en els ordenaments penals, però a partir dels anys 90, la tutela penal experimenta un procés d'expansió davant la sensibilització cap a les discriminacions quotidianes, i s'incorporen tipus penals que castiguen els comportaments discriminatoris en àmbits com la prestació de serveis o l'accés a establiments públics.

A partir d'aquest context, les infraccions consistents en la denegació d'una prestació (pública o privada) per motius discriminatoris dels articles 511 i 512 del CP es troben ubicades entre els delictes comesos en ocasió de l'exercici dels Drets Fonamentals i Llibertats Públiques (Títol XXI, capítol IV, secció 1° CP). El bé jurídic protegit és el dret a la igualtat i a la no discriminació, de l'art. 14 de la Constitució Espanyola, en l'àmbit dels serveis públics i en l'àmbit privat. És important destacar que aquest dret a la no discriminació correspon a col·lectius molt concrets assenyalats pels articles 511 i 512: pertinença del subjecte a una determinada raça, ètnia, religió, grup nacional, ideologia, o en funció del seu gènere, la seva orientació sexual, la seva situació familiar o el patiment d'una malaltia o discapacitat. Això vol dir que qualsevol discriminació dirigida a algú per altres motius (per exemple el ser baix o portar ulleres), podria ser una discriminació atemptatòria contra el principi d'igualtat i no discriminació però, en canvi, estarà exclosa de l'àmbit d'aplicació d'aquests articles.

En el delictes de denegació discriminatòria de prestacions públiques de l'art. 511 CP, la conducta típica consisteix en denegar, per part d'un funcionari o un particular encarregat d'un servei públic, una prestació pública a la qual tingui dret una persona física o jurídica per raó de la seva ideologia, religió o creences, la seva pertinença a una ètnia o raça, el seu origen nacional, el seu sexe, orientació sexual, situació familiar, malaltia o discapacitat.

Altrament, l'article 512 CP amplia el delictes de denegació discriminatòria de prestacions a l'àmbit de l'empresa o l'exercici de la professió entre particulars. La penalitat prevista és de menor gravetat que la del delictes de l'art. 511 CP (inhabilitació especial per a l'exercici de professió, ofici, indústria o comerç per un període d'un a quatre anys). En el delictes previst en l'art. 512 CP pot ser subjecte actiu qualsevol persona que denegui una prestació en l'exercici de la seva activitat professional o empresarial, sense que la prestació a la qual tingui dret sigui de caràcter públic. Algun autor, (com Garrocho SALCEDO, 2014), assenyala que el delictes de denegació discriminatòria en el sector privat exclou incomprensiblement a les persones jurídiques com eventuais subjectes passius, tot i ser perfectament imaginables situacions de discriminació contra elles.

A través de la penalització de les conductes previstes en els tipus dels articles 511 i 512 CP, el dret penal garanteix la protecció al dret a la igualtat i no discriminació de determinats grups humans que tradicionalment han patit un tracte discriminatori. Amb això es vol ressaltar, d'altra banda, el fet que la conducta sancionable no està dirigida a l'autor, és a dir, no es tracta de castigar algú per pel fet de ser racista, sinó d'analitzar si la seva conducta és discriminatòria. A això, hi afegim el que ja s'ha dit en un altre apartat, referit a la dificultat que comporta, de vegades, diferenciar les condicions d'accés a un servei privat imposades sobre la base del principi d'autonomia de la voluntat del contractant i l'actuació discriminatòria que pugui derivar d'aquestes condicions. Un exemple il·lustratiu de tot això és la Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 295/2002, de 12 de juliol. S'hi analitza la denegació que es va produir en una «classe de manteniment» d'un gimnàs a una persona amb una disminució psíquica, per la seva incapacitat de fer un correcte seguiment de les classes. En aquest punt, l'AP de Madrid va considerar que la conducta de la treballadora del gimnàs no era constitutiva del delictes de l'art. 512 CP, ja que la denegació no es va produir mitjançant una discriminació per raó d'una discapacitat psíquica, sinó per la incapacitat o inadequació personal de la interessada per seguir apropiadament la classe de gimnàstica.

El que ve a reflectir aquesta sentència és la importància que adquireix a l'hora d'analitzar si determinades conductes són castigades penalment el fet que es tingui dret a la prestació que es nega. Aquest dret s'ha de concretar en almenys una expectativa d'aconseguir la prestació per part de l'establiment obert al públic. Per aquest motiu, les relacions comercials privades queden fora de l'àmbit d'actuació d'aquest article, ja que l'expectativa d'aconseguir una prestació dependrà, en primer terme, de l'autonomia de voluntat de qui la realitzi.

Cal afegir que alguns autors (RODRÍGUEZ YAGÜE, 2010) entenen que l'art. 512 CP abasta no només actuacions de denegació d'una prestació, sinó la realització de la prestació en condicions diferents a la resta de sol·licitants. Un exemple d'aquesta actuació seria deixar entrar a algú en una discoteca amb la condició que s'ubiqui en un lloc determinat del local.

Destacar finalment un supòsit en el qual no hi té cabuda l'aplicació de l'art. 512 CP. Ens referim al cas gens forçat d'un local que a l'entrada exhibeix un cartell en el qual prohibeix l'entrada a determinats col·lectius per la seva nacionalitat, cultura, ètnia, orientació sexual, etc. Aquesta conducta clarament discriminatòria simplement ha de ser perseguida des del pla del control de l'administració, ja que es tracta d'una infracció de la normativa que regula el dret d'admissió, però no es pot demanar responsabilitat penal en no existir una persona individualitzable que pugui considerar-se víctima d'aquesta actuació.

Seguint amb els pronunciaments judicials recaiguts en l'aplicació d'aquest precepte cal assenyalar, en primer lloc, l'escassetat de sentències i més encara de les provinents d'instàncies superiors com el Tribunal Suprem. Al respecte, cal assenyalar dues úniques sentències. La STS, de 29 de setembre de 1998 (RJ 1998/6467) decideix un cas que posseïa trets molt clars de discriminació. Els fets fan referència a l'amo d'un concessionari de cotxes que es va negar a atendre un comprador negre, dient-li: «jo no veng a morenos com tu, ni a gitanos ni a moros». L'Audiència Provincial de Múrcia va condemnar l'autor per un delictes de denegació discriminatòria d'una prestació (art. 512 CP) a una pena d'un any d'inhabilitació especial per a l'exercici de la seva professió. El TS va desestimar el recurs de cassació. A diferència de la sentència del gimnàs, en aquest cas es va poder provar que la negativa a vendre-li un vehicle al denunciant va venir determinada pel desig de discriminar a causa de la seva pertinença a una determinada ètnia. És justament la concurrència

d'aquest ànim discriminatori que resulta difícil d'acreditar en la majoria de les ocasions. La sentència, que confirma la dictada en primera instància per l'Audiència Provincial de Múrcia, aclareix, tal i com hem assenyalat anteriorment, que no se'l condemna per ser racista (perquè el 512 no és un tipus penal d'autor), sinó per haver denegat, en aquella ocasió, una determinada prestació a una persona que hi tenia dret.

A la STS de 21.5.2001 (Rekurs núm 3593/1999; Roj: STS 4145/2001), un porter d'un pub prohibeix l'entrada a l'establiment a dos clients per raó del seu origen ètnic, adduint que havia rebut ordres en aquest sentit. L'Audiència Provincial d'Alacant, en Sentència de l'11 de juny de 1999, condemna l'acusat a la pena d'un any d'inhabilitació especial per a l'exercici de l'ofici de porter en establiments públics i d'hostaleria. En relació amb els fets, la Sentència considera provat que l'acusat va impedir l'entrada al pub a dos ciutadans de raça negra, precisament per aquest motiu, denegant així un dret concret com és l'accés a un establiment públic d'esplai. El TS va desestimar el recurs de cassació. És de ressaltar que, en aquest cas, el Tribunal considera irrellevant que, després de la protesta d'una de les acompanyants dels denunciants, se'ls permetés l'accés.

L'Audiència Provincial de Barcelona, (secció 7a) en Sentència del 4 de setembre de 2002, (JUR 2002/280145) desestima el recurs interposat contra la sentència d'instància dictada pel Jutjat Penal 1 de Granollers de 06/02/2002 que condemna al gerent i al porter d'una discoteca per impedir l'entrada a dues persones de trets àrabs.

També en relació a l'accés a establiments públics hi ha la sentència de l'Audiència Provincial de Castelló de 2 de març de 2002 (ARP 2002/352). Els fets proven que la propietària d'un bar va negar l'entrada al seu local a un magribí però, com que no era clar que hi hagués una actuació xenòfoba per part de la propietària, el Jutjat d'Instrucció va sobreseure l'assumpte. L'Audiència Provincial va estimar el recurs d'apel·lació formulat pel ministeri fiscal i va afirmar:

«[...] sembla evident que una discriminació en l'expedició d'uns productes als quals es té dret a adquirir pel sol fet de sol·licitar-los, suposaria un tracte discriminatori, innegablement vexatori, que almenys podria merèixer la qualificació de falta «exi art. 620.2.CP.»

Aquest raonament, tal i com subratlla la professora Gil Araujo, s'aproxima a una inversió de la càrrega de la prova atès que la víctima només ha de demostrar que existeixen indicis de conducta excloent.

Un altre cas en què els denunciats són condemnats com a autors d'una falta de vexacions injustes de l'art. 620.2 CP és el de la Sentència

de l'Audiència Provincial de Balears de 30 de desembre de 2000. Els acusats, un cambrer i el propietari del bar que s'havien negat a servir a un grup de discapacitats, van ser absolts del delictes tipificats en l'art. 512 CP i condemnats en el seu lloc per la comissió de la falta prevista en l'art. 620.2 CP.

La comunitat gitana també és víctima d'aquest tipus de pràctiques discriminatòries. La Sentència de l'Audiència Provincial de València de 3 juny 2003 va confirmar íntegrament la condemna imposada pel Jutjat Penal nº 3 d'aquesta mateixa ciutat al porter i al cap de cambres d'una discoteca per denegar l'accés al local a una persona d'ètnia gitana. La sentència considera provat que la negativa no va estar motivada per la indumentària ni per un suposat estat d'embriaguesa. La causa per la qual no se li va permetre l'entrada va ser únicament i exclusivament la seva condició de gitano. Aquí cal destacar que, per arribar a aquesta conclusió, va resultar fonamental el testimoni d'un policia que va acudir al lloc dels fets.

Un altre cas en què està implicada la comunitat gitana es recull en la investigació sobre discriminació racial i ètnica duta a terme per la Universitat de València, (GARCÍA AÑÓN J. i RUIZ SANZ M, 2013). Dos germans gitanos van intentar entrar a tres locals d'oci de la zona del Maremàgnum de Barcelona; en els tres locals el seu accés va ser rebutjat «per ser gitanos i no voler problemes». Si bé el Jutjat Penal nº 23 de Barcelona en sentència de 25 juliol 2002 va absoldre en primera instància, després del recurs d'apel·lació, l'Audiència Provincial de Barcelona va dictar sentència de data 08/03/2003 condemnant a un dels socis a tres anys d'inhabilitació per a l'exercici de la direcció d'empreses. D'aquesta sentència, convé destacar que la pena aplicada va ser en el seu grau superior.

Finalment, recollim la recent Sentència del Jutjat penal nº 6 de Barcelona de 13 març 2014 que condemna al porter a un any d'inhabilitació i al pagament de 300 euros en concepte de dany moral per prohibir l'entrada a dues dones transsexuals. Aquest cas va succeir la matinada del 30 d'octubre de 2011, quan el porter de la discoteca Get Back del carrer Aribau de Barcelona no va deixar entrar a les dones argumentant que «el seu cap no volia barrejar els ambients», en al·lusió a la seva condició de transsexuals. La Secció 21 de l'Audiència Provincial de Barcelona, en un Acte de 30 de juliol de 2014, va confirmar la sentència de la 1ª instància. La importància d'aquesta sentència rau en ser la primera vegada que s'aplica l'art. 512 CP en un cas de discriminació per orientació sexual.

Altres conseqüències jurídiques

En l'apartat anterior hem intentat presentar un recull el més complet possible de les sentències recollides en diferents instàncies judicials en relació a l'art. 512 CP pel que fa al cas concret de denegació d'entrada a establiments públics. La primera conclusió a la qual arribem és l'escassa aplicació d'aquest precepte degut, principalment, a les dificultats que comporta provar uns fets que, davant la falta de testimonis o d'agents de policia, són negats i, en cas de poder provar-se, caldrà acreditar que la negativa a accedir a un local o a rebre una prestació és deguda a l'origen racial, religiós, etc.

Per això, és important fer ús d'altres vies, més enllà de l'estrictament penal, si bé és cert que aquestes altres possibilitats són encara més desconegudes i amb prou feines inexistents pel que fa a pronunciaments judicials.

Un primer àmbit diferent al penal i que pot encaixar en aquests casos de denegació d'entrada a locals és el referit al dret dels consumidors; tanmateix, la veritat és que la regulació actual no és clara. L'antiga Llei 26/1984, de 19 de juliol, General per a la Defensa de Consumidors contenia un art. 34.10 que sancionava les conductes discriminatòries en l'accés als béns i la prestació dels serveis i que va ser introduït per la Llei Orgànica 3/2007 per a la igualtat efectiva de dones i homes. No obstant això, amb l'aprovació del Reial Decret Legislatiu 1/2007 de 16 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei General per a la Defensa dels Consumidors i Usuaris, ja no constava aquest nou apartat introduït per la Llei Orgànica 3 / 2007. Aquest oblit es va esmenar amb la Llei 29/2009, de 30 de desembre introduint de nou un apartat *m)* a l'article referit al règim sancionador, i un supòsit referit a la conducta de l'empresari, supòsit relacionat amb la conducta discriminatòria i que considera infracció:

k) La negativa a satisfer les demandes del consumidor o usuari, sigui quina sigui la seva nacionalitat o lloc de residència, quan la seva satisfacció estigui dins de les disponibilitats de l'empresari, així com qualsevol forma de discriminació respecte a les referides demandes, sense que això menystingui la possibilitat d'establir diferències en les condicions d'accés directament justificades per criteris objectius.

m) Les conductes discriminatòries en l'accés als béns i a la prestació dels serveis, i especialment les previstes com a tals en la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.

Altrament, les comunitats autònomes tenen la seva pròpia regulació en matèria de consum. En un repàs breu comentem que al País Basc regeix la Llei 6/2003, de 22 de desembre, d'Estatut de les Persones Consumidores i Usuàries (modificada per la Llei 2012, de 9 de febrer) l'art. 50 del qual, referit a les infraccions, no conté un article similar al que hem assenyalat a la legislació estatal. El mateix cal dir de la Llei 6/2006, de 28 de desembre, de Protecció i Defensa dels Consumidors i Usuaris d'Aragó. Per contra, la Llei 22/2010, de 20 de juliol, del Codi de consum de Catalunya sí que contempla dins de les infraccions el fet de negar-se injustificadament a satisfer les demandes de les persones consumidores i fer qualsevol tipus de discriminació respecte a aquestes demandes (art. 313-3. H); i la Llei gallega 2/2012 de 28 de març, de protecció general de les persones consumidores i usuàries còpia literalment, en el seu art. 82.36, el 49.m) de la llei estatal.

Tanmateix, a la pràctica no és senzill traslladar aquestes previsions normatives a l'àmbit concret de la negativa d'accés a locals. I la raó és que els diferents organismes administratius que hi ha a la majoria de Comunitats Autònomes responsables d'aplicar la legislació autonòmica en matèria de consum deriven aquest tipus de casos a l'organisme encarregat de regular el dret d'admissió. No obstant això, i tal i com veurem a l'hora de desenvolupar els resultats del testing, ens podem trobar en casos en què es permet l'entrada al local però es cobra un preu diferent a persones d'un determinat col·lectiu. Aquesta alteració injustificada del preu de les entrades entenem que sí que entraria en l'àmbit d'actuació dels organismes reguladors en matèria de consum.

El dret d'Obligacions i Contractes ofereix algunes possibilitats en aquest tipus de situacions que comentem. El Codi Civil conté tres articles que podrien ser al·legats. D'una banda l'art. 6.2 disposa que l'exclusió voluntària de la Llei aplicable i la renúncia dels drets en ella reconeguts només són vàlides quan no contrariïn l'interès o l'ordre públic ni perjudiquin a tercers. D'altra banda tenim l'art. 7.2:

«La llei no empara l'abús del dret o fer-ne un ús antisocial. Tot acte o omissió que per la intenció del seu autor, pel seu objecte o per les circumstàncies en què es realitzi sobrepassi manifestament els límits normals de l'exercici d'un dret, amb dany per a un tercer, donarà lloc a la corresponent indemnització i a l'adopció de les mesures judicials o administratives que impedeixin la persistència en l'abús.»

Aquests dos articles en relació amb l'1.255, segons el qual *els contractants poden establir els pactes, clàusules i condicions que considerin convenients, sempre que no siguin contraris a les lleis, a la moral, ni a l'ordre públic*, conformen un bloc que possibilita la interposició d'una demanda civil en casos de denegació d'entrada a locals públics. Aquesta possibilitat, fins a l'actualitat (fins on nosaltres coneixem) no s'ha vist reflectida en procediments per part de tribunals que serveixin per consolidar aquesta via d'impugnació.

Finalment, ens referim a l'article 23 de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social:

1. Als efectes d'aquesta Llei, representa discriminació qualsevol acte que, directament o indirectament, comporti una distinció, exclusió, restricció o preferència contra un estranger basada en la raça, el color, l'ascendència o l'origen nacional o ètnic, les conviccions i pràctiques religioses, i que tingui com a fi o efecte destruir o limitar el reconeixement o l'exercici, en condicions d'igualtat, dels drets humans i de les llibertats fonamentals en el camp polític, econòmic, social o cultural.

El concepte de discriminació que recull la LOEX és similar a l'establert a la Directiva 2000/43. Aquest article 23 assenyala diferents tipus de discriminació: la realitzada per funcionaris públics, en l'àmbit laboral, etc. Pel que aquí ens interessa destaquem l'apartat b) que considera actes de discriminació:

b) Tots els que imposin condicions més costoses que als espanyols, o que impliquin resistència a facilitar a un estranger béns o serveis oferts al públic, només per la seva condició de tal o per pertànyer a una determinada raça, religió, ètnia o nacionalitat.

L'article 24, per la seva banda, ofereix la via processal per reclamar en els casos de discriminació que anuncia l'art. 23 LOEX. En relació amb aquest fet, apunta al *procediment previst en l'article 53.2 de la Constitució en els termes legalment establerts*. Aquest procediment està previst a la Constitució i en la Llei 62/1978 26 de desembre, de protecció jurisdiccional dels drets fonamentals de la persona, actualment derogada. En l'actual llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la

jurisdicció contenciosa administrativa es preveu un procediment especial de defensa dels drets fonamentals, però no és així en el cas de la jurisdicció civil. Algun autor (Mercader Uguina JR 2011) proposa la via del judici ordinari dels articles 399 i ss. de la llei d'enjudiciament civil. No obstant això, l'aplicació pràctica d'aquesta solució no està exempta de problemes atès que el que s'al·lega, en definitiva, és la normativa d'estrangeria que per imperatiu del que disposa la Llei 29/1998 es dilucida en la jurisdicció contenciosa administrativa

El testing de situació

La tècnica del testing en l'accès als serveis públics i privats pot ser definida com una prova empírica segons la qual diferents persones o grups amb característiques idèntiques accedeixen a un determinat servei, de manera que, si existeix un tracte desigual, només pot respondre a un motiu de clara discriminació.

En termes generals, i com a mètode de mesura de la discriminació indirecta, en sociologia el testing forma part de la metodologia que prova la discriminació per mitjà de l'estadística. Es basa en la comparació estadística entre les composicions de dos grups, un grup «de referència» (grup de partida) i un grup «d'arribada», que inclou totes les persones que hagin passat la prova, l'impacte de la qual és el que s'ha de mesurar. En el sí de cada un d'aquests grups, els individus han d'estar repartits en dues classes A i B, que corresponen respectivament a la classe dominant o majoritària i a la classe tradicionalment desafavorida o minoritària: la distinció entre les dues classes raurà en criteris tals com el sexe, la raça o l'origen ètnic, la religió, l'edat, la discapacitat o l'orientació sexual. Quan els membres del grup B estiguin substancialment pitjor representats en el grup d'arribada, la mesura que s'intenta avaluar és constitutiva de discriminació indirecta.

Per a la discriminació directa, en canvi, se sol recórrer als tests de situació, és a dir, un comportament que consisteix en tractar de manera menys favorable a una persona pel fet de tenir una característica en particular.

La metodologia es basa en la constitució de dos grups, un grup «experimental» que presenta una característica susceptible de generar la discriminació i un grup de «control» idèntic des del punt de vista de totes les característiques pertinents (capacitació professional, edat, aparença per la vestimenta, etc.). La idea és senzilla: si no hi ha cap element, excepte la característica «sospitosa» que permeti diferenciar entre les dues persones que es presenten com a candidates a un oferta de treball, a un habitatge o, per exemple, a l'accés a un establiment obert al públic, la diferència de tracte entre elles tan sols es podrà explicar, a priori, pel fet de que la decisió s'hagi vist influenciada per la característica sospitosa, cosa que justificaria la presumpció de discriminació per part de l'autor. Conseqüentment, la tècnica del testing de situació en l'accés a serveis públics i privats pot ser definida com una prova empírica en la qual es presenten diferents persones o grups amb característiques idèntiques en el seu accés a un determinat servei de manera que si existeix un tracte desigual, aquest només pot respondre a un motiu clar de discriminació a causa de la característica «sospitosa».

El testing de situació fou molt emprat en els anys 50 i 60 als Estats Units per demostrar la violació dels drets civils. Els primers casos en què es va utilitzar el testing van sorgir en el context de desafiaments a les polítiques discriminatòries que restringien l'accés als llocs públics. En aquests casos, l'individu entrava als llocs públics, com ara per exemple a restaurants, amb l'objectiu de descobrir-hi polítiques il·legals de discriminació racial. A partir d'aquí, el testing es va expandir a àrees com el treball i la llar. Durant la dècada dels 90 aquests testings de situació van començar a adquirir rigor metodològic i han estat utilitzats en països europeus com Suècia per a estudis de discriminació de persones obeses; o a França per a provar que la negativa d'una entitat bancària a contractar un candidat anomenat «Raoul Lachab» era degut al seu origen: es va enviar una sol·licitud molt similar sota el nom de «Thierry Meyer», que sí que va obtenir resposta, invitant al candidat a una entrevista. Destaquem un test de situació dut a terme també a França amb un tema poc estudiat, però no per això mancat d'interès, la discriminació en l'accés a un lloc de treball motivada per l'aspecte físic (GARNER-MOYER, 2009). Dos candidats, l'un amb un aspecte físic atractiu davant d'un altre, van anar a una entrevista de treball. En totes les entrevistes en les que, com a mínim, un dels dos candidats va ser convocat, el candidat atractiu es va veure afavorit en el 42% de els entrevistes i l'altre candidat d'aspecte no atractiu en sols el 16,5%, amb un percentatge

diferencial del 26%, superior al 15% que estableix la OIT per considerar que ha existit discriminació.

Els tests de situació han rebut vàries crítiques, fonamentalment en l'àmbit judicial. D'una banda, és necessari per a la validesa del test com a prova, que els que hagin actuat com a participants a la prova no provoquin el resultat discriminatori, és a dir, que el comportament discriminatori hauria tingut lloc igualment, fins i tot, en absència de la interpretació d'una situació artificial. D'altra banda, és important el rigor metodològic perquè aquest tipus de prova sigui admesa com a prova pels tribunals. El primer requisit té relació amb el tema dels testimonis ocults, desenvolupat per la doctrina del Tribunal Europeu dels Drets Humans en vàries sentències; i la prohibició de provocació (DEL CARPIO DELGADO J. 2007). Sobre aquesta qüestió és interessant destacar una Sentència del Tribunal de Cassació de França de l'11 de juny del 2002, dictada en un recurs de l'associació SOS Racisme que va recórrer únicament als seus membres o simpatitzants als quals es va informar degudament que la finalitat de l'operació no era entrar a «La Nuit», al «Soleil» o al «Toro Loko», sinó demostrar la segregació existent d'entrada a aquests establiments.

Desenvolupament de la prova

Els treballs preparatoris a la realització del Testing es poden resumir en les diverses reunions de coordinació entre les associacions dels diferents territoris de SOS Racisme que participaven a la prova.

També s'han tingut reunions amb professors de diferents especialitats de Dret, amb la finalitat de preveure possibles litigis estratègics. En concret, es van realitzar tres reunions de l'equip coordinador del projecte amb els següents professionals: Jon Mirena Landa Gorostiza, Professor de Dret Penal a la Universitat del País Basc; Patxi Etxeberria, Professor de Dret Processal a la Universitat del País Basc; i Clar Asua Gonzalez, Catedràtica de Dret Civil a la Universitat del País Basc.

A les reunions de coordinació, entre els territoris participants, es va acordar la realització del Testing en dos moments diferents, de manera que, després d'algunes modificacions sobre el 1er calendari, una part dels territoris (Galícia, Guipuzkoa, Aragó, Madrid i Catalunya) van fer la prova entre els dies 7 i 8 de juny de 2014; i la resta de territoris (Bizkaia i Astúries) ho van fer el mes de setembre.

Tal i com hem explicat en l'apartat anterior, el tipus Testing, escollit per aquest projecte, consisteix en crear dos grups: experimental i control; formats per parelles de nois. Seguint, així, les pautes marcades en una experiència anterior, promoguda pe la Plataforma Europea d'Entitats en Defensa de la Igualtat de Tracte i No Discriminació (HEGAM) al 2011 en varies ciutats europees, també van participar 2 territoris de SOS Racisme: Catalunya i Bizkaia).

En aquest cas es van escollir quatre grups de dues persones, totes dues de gènere masculí: dos magrebins, dos subsaharians, dos llatinoamericans, i dos amb fenotip europeu. A aquesta configuració de parelles, que va ser comuna a tots els territoris, amb excepció de Madrid (que més endavant es comentarà) es va afegir en el cas de Barcelona una parella de nois gitanos.

A banda de les parelles, en la realització de la prova també van intervenir altres agents: els testimonis. El paper del testimoni és el d'observador neutral del desenvolupament de la prova. A les reunions preparatòries es va decidir que aquesta funció fos desenvolupada per periodistes. També es comptava amb la presència d'una o dues persones que coordinaven la prova sobre el terrenys: acompanyant al grup, prenent nota de possibles incidències,... entre altres.

Un cop descrit el plantejament teòric de la prova passem a comentar la metodologia seguida. Hi ha una de qüestions a tenir en compte i que formen part dels requisits d'objectivitat necessaris per assegurar que la prova del Testing tingui un cert nivell d'objectivitat.

Elecció del local. A les reunions prèvies es va acordar que cada ciutat hauria de fer el test al menys en tres locals escollits a les zones que en el moment d'efectuar la prova estiguessin de moda. Els establiments havien de comptar amb personal de control d'accés. També era important no escollir locals que destaquessin per actuacions discriminatòries conegudes. Hem indicat, anteriorment, que des de l'àmbit judicial i acadèmic una de les crítiques a la prova era el risc de provocació que comporta.

Vestimenta. Dur sabates (no esportives), no portar gorra, tampoc roba tradicional, ni penjolls o complements marcadament ètnics. Es tractava d'homogeneïtzar al màxim amb la parella de referència autòctona.

Gravadors. Un dels membres de la parella portava una gravadora. És important assenyalar que per garantir la validesa d'aquesta gravació en un possible procés judicial, la gravadora havia d'activar-se en el moment en que començava la discussió per l'accés al local, no abans.

En relació al desenvolupament de la prova es va prepara aquest guió:

a) En primer lloc els grups susceptibles de ser discriminats, en segon lloc els autòctons. Han de mantenir-se com si no es coneguessin. Els temps entre les parelles és de 2-3 minuts aproximadament, depenent de l'afluència del local.

b) Els testimonis han de situar-se a prop del porter, dissimulant, però suficientment a prop per escoltar el que es diu.

c) Si ens deixen entrar, ho fem amb normalitat. Per ajustar els temps de la prova, calculem entre 10 i 15 minuts. Si a l'interior del local coincidim amb altres parelles del Testing, és important no mostrar que ens coneixem. La sortida del local ha de ser esglaonada. L'ordre de sortida és el mateix que el d'entrada.

Durant el trajecte al següent local procurem no coincidir, de manera que l'arribada al local també és esglaonada.

d) *Si no ens deixen entrar.* Preguntem educadament el perquè. És molt important no iniciar cap discussió, no alçar la veu, ... La gravadora es posa en marxa en el moment d'intentar accedir al local, no abans. Si per part de l'encarregat de l'entrada es diu explícitament que el motiu és el suposat origen de la parella (els magrebins donen problemes, preferim que no entri gent com tu, ...) ens retirem. El diàleg amb el responsable de l'entrada només té com objectiu conèixer el motiu de denegació de l'entrada.

Al darrer local demanem les fulles de reclamació, si se'ns denega la seva entrega queda l'opció, a valorar en cada situació, de trucar a la policia municipal. Aquesta actuació es realitza en l'últim local. Cal evitar situacions de nerviosisme. Cal que sempre hi hagi un testimoni a prop de la porta que pugui escoltar i veure tot el que succeeix.

e) La persona que coordina, més allunyada de la situació, ha de poder visibilitzar l'escena i anotar tots els detalls, horaris, ... etc. Després del Testing la coordinadora ha d'escriure els resultats aquella mateixa nit: hora d'arribada, posició del testimoni, nom del local, número de persones que controlen accés al local, diàleg que s'ha mantingut, ...

f) Els resultats es fan arribar la mateixa nit a la persona que coordina el projecte.

Tal i com hem indicat al començament d'aquest apartat, la prova es va desenvolupar els mesos de juny i novembre de 2014. El número de locals on es va executar el Testin són els següents:

A Coruña	Barcelona	Bilbao	Donostia	Madrid	Oviedo	Zaragoza
5	5	5	4	5	5	9

Encara que al començament la mostra total es de 38 locals, a Madrid la prova no es va poder desenvolupar amb tots els requisits previstos, i tot i que el Testing es va realitzar, a les reunions de valoració del projecte es va acordar no incloure els resultats de Madrid. A Madrid la prova només es va realitzar amb una parella de nois africans i la de contrast.

Fet aquest aclariment, els resultats que s'exposen a continuació es recullen d'una mostra de 33 locals, sobre un total de sis ciutats, el Testing desenvolupat els dies 7 i 8 de juny a Coruña, Barcelona, Donostia i Zaragoza; i el 8 de novembre a Bilbao i Oviedo.

Resultats

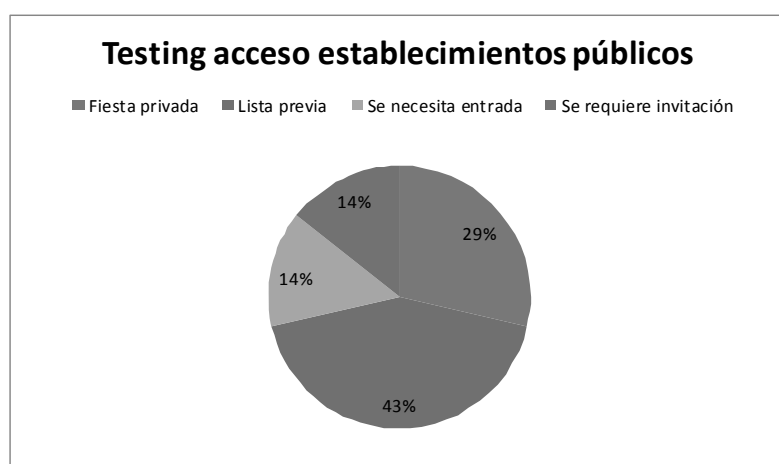
A l'hora d'exposar els resultats diferenciem entre les denegacions d'entrada i el tracte diferenciat a les parelles de fenotip estranger. En general, **en un 45% dels locals visitats es va denegar l'entrada o es van exigir requisits diferents als de la parella autòctona.** Això significa que de 33 locals visitats, a 15 es va constatar un tracte discriminatori. Seguint amb la classificació plantejada al començament, a 9 dels 33 establiments es denega directament l'entrada, i a 6 locals s'exposen condicions diferents que les demanades a la parella de control.

Territori	Num. locals	Denegacions d'entrada (Per local)	Oltres diferències de tracte (Per local)
A Coruña	5	2	1
Donostia	4	1	1
Zaragoza	9	1	1
Barcelona	5	3	1
Oviedo	5		
Bilbao	5	2	2

Si entrem a analitzar els motius de denegació de l'entrada és necessari destacar, en primer lloc que en cap dels locals s'expressa explícitament com a motiu de la denegació l'origen nacional o cultural de la parella. Com a segon element, a destacar, observem similituds entre les excuses que s'ofereixen per part del personal de control a l'hora de denegar l'entrada. A A Coruña (Studio 54) i a Donosti (Bataplan) el motiu era la celebració d'una festa privada, en canvi la parella de control va poder accedir sense cap problema. A Zaragoza

(Point) es va exigir el pagament de l'entrada només a les parelles d'origen estranger. No comptar amb una invitació o no constar en una llista prèvia han estat excuses utilitzades per locals com Apolo i Jamboree a Barcelona, o Duc a A Coruña.

Així mateix, és important destacar que Oviedo va ser l'única ciutat on no es va donar cap incident.

L'existència d'una llista de convidats, a la que s'accedeix amb invitació prèvia, és l'excusa més utilitzada. A Barcelona va ser l'argument utilitzat en els tres casos de denegació; a A Coruña aquest argument juntament amb l'existència d'una festa privada. La llista prèvia, el caràcter privat d'una festa que es desenvolupava a l'interior del local i la necessitat d'invitació són els tres arguments, intercanviables i relacionats entre sí, els que es van utilitzar a la majoria de ciutats. En canvi, a Bilbao en un dels casos es va argumentar la necessitat de disposar d'un carnet especial, excusa que té relació amb el grup d'excuses comentat anteriorment; però en un altre dels casos de denegació es va fer referència a la impossibilitat d'acreditar l'edat del client, ja que la seva documentació estava expedida a l'estranger (es tractava d'un noi de 30 anys d'origen africà).

A continuació exposem els motius utilitzats a les diferents ciutats on es va desenvolupar el Testing.

A Coruña, local Studio 54

Es denega entrada a la parella africana. Motiu: festa privada. Es denega entrada a la parella magrebina. Motiu: calçat inadequat. Es denega l'entrada a la parella llatinoamericana. Motiu: festa privada

Es sol·licita Full de Reclamacions, primer se'ns denega, argumentat que només estan obligats si es tracta de clients. Posteriorment ens donen dues còpies al·legant que no en tenen més. Els motius pels quals deixen entrar a la parella autòctona es que pensaven que eren de la festa. Posteriorment, quan parlem amb un dels encarregats de la porta ens a entendre que són ordres que venen de dalt. Així mateix, no ens posen el segell al Full de Reclamació, al·legant que no el tenen. Es consulta al grup de policies locals més propers, i ens acompanyen al local a exigir el segell. Segellen el Full de Reclamació.

Barcelona. Jamboree. Es denega l'entrada a la parella africana, magrebina, gitana i llatinoamericana. Motiu: hi ha una llista.

Els porters diuen que no estan a la llista, que es tenen que apuntar en una pàgina web abans de les 23h.

Els porters diuen que no estan a la llista. Però un dels participants pregunta com saben que no estan a la llista. No responen.

Els porters no els deixen entrar perquè no estan a la llista. Sense relacionar-ho directament amb el fet que semblin gitanos, ells entenen que els hi diuen que els divendres i dissabtes no fan flamenc.

Una periodista (La Directa) li pregunta al porter: podem entrar? Hi ha llista? El porter li respon: Quants sou? No, en principi no hi ha llista.

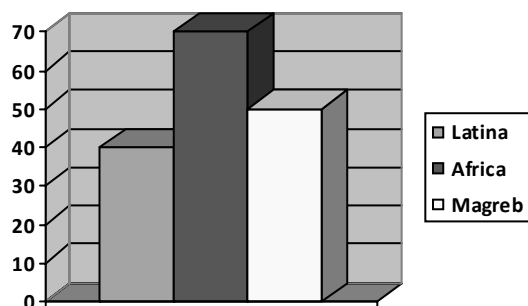
A continuació comentem els casos en els que es va permetre l'entrada, però es van posar condicions diferents que a la parella de control. Els dos motius més reiterats: demanar documentació a les parelles d'origen estranger o cobrar l'entrada. A Donostia es va cobrar a totes les parelles, la de control va pagar 15 euros la resta 20.

Zaragoza, Point. No entraven ja que el porter els hi va dir a totes que costava 6 euros l'entrada - tot i que aquest bar no sol cobrar entrada-fins i tot, a la parella de senegalesos els hi va dir que hi havia una festa privada, i que si no portaven polsera, no podien passar. Els periodistes i jo pensàvem que aquella era la causa per la qual cobraven entrada; en canvi, quan ho van intentar els nois espanyols van entrar sense cap problema. Va ser un cop de realitat per als que no hem patit el racisme, tot i que sabíem que aquesta situacions es donaven mai les havíem viscut de tant a prop.

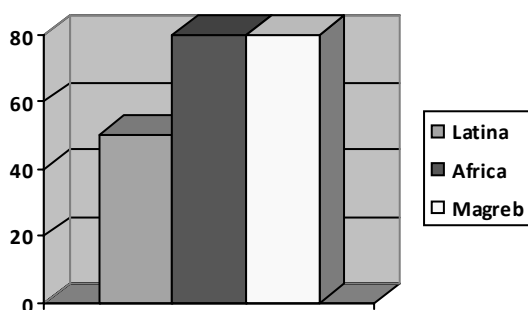
Bilbao. Memorial. La parella magrebina va entrar a tots els bars, tot i que en un, un dels porters volia i l'altre no; i en un altre local els hi van demanar els carnets, i després de parlar una estona amb el porter van poder entrar. Aquests dos locals coincideixen amb els que no van deixar entrar a la parella de subsaharians.

Dels resultats obtinguts analitzem, en darrer lloc, el grau de discriminació entre les parelles no autòctones. La parella africana seguida de la magrebina van ser les que van patir majors quotes de discriminació en comparació amb les altres parelles d'origen estranger que participaven.

A A Coruña la denegació de l'entrada en els dos locals es va fer extensiva a totes les parelles; el mateix va succeir a Donostia. A Bilbao s'aprecia un tracte diferent, sent les parelles africanes i magrebines les que pateixen un tracte discriminatori, a diferència dels nois llatinoamericans. A Zaragoza són també els africans a qui es denega l'entrada. A Barcelona, en un dels locals on es denega l'entrada, cap de les parelles experimentals aconseguí entrar; en canvi a l'altre local s'queden fora la parella magrebina i l'africana.

Si a las denegaciones de entrada sumamos los casos de trato diferente respecto a la pareja de control, la diferencia entre magrebíes y africanos se iguala en cuanto a trato discriminatorio.

Accions legals

Com hem indicat a la introducció del present informe, un dels objectius del projecte era la presentació de demandes en els diferents àmbits administratius i judicials, amb la finalitat d'obtenir una compensació per a les persones que haguessin estat objecte d'un tracte discriminatori; així com també, explorar diferents vies de reparació en l'àmbit judicial.

A continuació desenvolupem els passos que s'han donat, advertint que els procediments judicials oberts estan supeditats a uns terminis que impedeixen oferir resultats concrets. Per això, aquí descriurem algunes de les actuacions que s'han dut a terme i les estratègies establertes en relació al litigi estratègic. La manca de resultats concrets no exclou l'interès en oferir pautes concretes per litigi en l'àmbit judicial.

En relació a les actuacions concretes, des del començament, a la preparació del Testing, es va acordar que les reclamacions administratives haurien d'ocupar un paper central, ja que es tracta d'un tràmit senzill i suposa una oportunitat de posar en coneixement de les administracions implicades d'aquest tipus de situacions discriminatòries.

Un primer aspecte a ressaltar és la poca claredat a l'hora de concretar l'òrgan administratiu competent. A Barcelona es presenta la denúncia a la Subdirecció d'Espectacles Públics i Activitats Recreatives de la Generalitat de Catalunya, que és qui té competència en aquesta matèria. La Subdirecció d'Espectacles Públics i Activitats Recreatives, en base a l'article 13.1 de la llei 11/2009 de 6 de juliol, on es contempla que l'ajuntament pot assumir les competències d'inspecció i sanció als establiments oberts al públic, els espectacles i activitats recreatives sotmeses a llicència municipal, ha traslladat aquesta denúncia a l'Ajuntament de Barcelona.

No obstant, l'Ajuntament trasllada aquesta denúncia a l'Oficina de No Discriminació, la qual actua en aquests conflictes des d'una perspectiva de mediació i sense tenir competència sancionadora, de manera que es vulnera la possibilitat de denunciar i reivindicar un dret per part de la mateixa administració. Per això s'ha presentat una queixa a la Síndica de Greuges de Barcelona. I paral·lelament s'ha comunicat sobre la situació a la Fiscalia de Delictes d'Odi i Discriminació de la Província de Barcelona, amb caràcter informatiu, també en relació a l'actuació de l'administració pública local.

A Donostia, la normativa sobre espectacles públics diferencia l'òrgan sancionador en funció de l'aforament del local. Com disposa l'article 38 de la Llei 4/1995, de 19 de novembre, els òrgans corresponents del Govern Basc seran igualment competents per a la tramitació d'expedients sancionadors per infraccions greus sobre local amb aforament superior a 700 persones. En canvi, per la incoació, instrucció i resolució d'expedients sancionadors per infraccions lleus i greus seran competents els òrgans corresponents dels ajuntaments o Govern Basc, segons quina sigui l'administració que tingui atribuïda la facultat d'atorgar llicències i autoritzacions preceptives. Aquesta falta de claredat i altres dificultats en relació a l'accés a establiments públics s'ha posat en relleu pel Defensor del Pueblo a la CAV. Destaquem per la seva importància algunes de les conclusions de la Recomanació General de l'Ararteko 6/2013, de 27 de juny:

I. Que es revisi la normativa en matèria d'espectacles i activitats recreatives (i si és necessari, que es desenvolupi reglamentàriament) en el següent sentit:

—

2. Que es millori la regulació del procediment sancionador i es concreti l'òrgan competent para la seva tramitació segons el tipus d'establiment, la infracció comesa, ...etc.

II. Que s'adoptin les següents mesures pel correcte exercici del dret d'admissió i l'adequada aplicació de la normativa que el regula:

—

2. Que s'elaborin els protocols d'actuació per part del personal de les Administracions Públiques que reben les denúncies i les reclamacions, de manera que permetin la derivació a l'Administració o Jutjat competent, en cas que sigui necessari.

3. Que s'elaborin informes i atestats policials adequats a la infracció administrativa o delictes presumptament comès.

Com a prova d'aquesta manca de claredat, es van enviar els escrits corresponents a la Direcció de Jocs i Espectacles del Departament d'Interior del Govern Basc, així com a l'Ajuntament de Donostia. A data d'avui, cap de les dues administracions assumeix la competència per iniciar un expedient sancionador.

A Galícia es van presentar tres denúncies al Departament de Consum de la Xunta de Galícia, i totes tres han estat arxivades.

Si analitzem altres jurisdiccions, ens adonem que encara és aviat per avaluar els resultats de les denúncies interposades a la jurisdicció penal. No obstant, una primera conclusió que podem extreure fa referència a la importància que tenen en aquests assumptes la prova de testimonis imparcials, com pot ser l'agent de policia o un client de l'establiment que, sense relació prèvia amb els denunciants, estan disposats a participar en el procés de denúncia. Es dona que en molts casos no és fàcil comptar amb una persona que desitgi col·laborar com a testimoni, amb les molèsties que comporta. De la totalitat de sentències comentades a l'apartat anterior, condemnatòries per un delictes de l'article 512 CP o en el cas d'una falta de l'article 620.2 CP, resulta fonamental la compareixença del testimoni que, en molts dels casos, és un agent de policia.

En relació a aquesta darrera observació recordem que el Servei de Delictes d'Odi i Discriminació de la Fiscalia Provincial de Barcelona, va iniciar l'any 2010 una col·laboració amb Mossos d'Esquadra a través de la posada en marxa d'un protocol denominat «Procediment de fets delictius motivats per l'odi o la discriminació». Entre altres actuacions que ha dut a terme aquests anys, cal destacar un protocol d'actuació dirigit específicament als casos de denegació d'entrada en establiments públics motivada per discriminació per raons d'ètnia, orientació sexual, religiosa, cultural o discapacitat. Aquest protocol, el contingut del qual podria ser exemple de bones pràctiques per altres policies autonòmiques, recull la necessitat de construir un atestat o un informe sobre els fets concrets que motiven a denegació de l'entrada. Fet que ajudarà a la posterior denúncia penal de cara a aportar un informe com a prova, així com el testimoni dels agents que intervenen.

A tall d'exemple del que comentàvem presentem una sentència recent del Jutjat Penal número 3 de Bilbao, del 9 de novembre de 2014. Aquesta absol al porter d'una discoteca d'un presumpte delictes de faltes per lesions i del 512 CP, en l'acusació particular dita a terme per SOS Racismo Bizkaia, perquè no es van poder provar els fets ja

que no es disposava de cap testimoni presencial que volgués testificar. Seguint amb el tema, i amb la finalitat de provar els fets que motiven la interposició d'una denúncia penal, és important tenir en compte que les qüestions a provar han d'incloure poder desvirtuar els motius al·legats pels responsables dels locals a l'hora d'impedir l'entrada.

En aquest sentit cal recordar que al Testing es constata que els motius de denegació de l'entrada no tenien relació directa amb el fenotip de les parelles, sinó que els arguments que es donaven estaven relacionats amb l'existència d'una festa privada o la necessitat d'estar inscrit en una llista. Doncs bé, per poder desmuntar aquests arguments és imprescindible el testimoni que acompanya a les parelles i observa, per exemple, com la parella de control accedeix al local, fer que situa al responsable del local en una situació d'inversió de la càrrega de la prova, ja que d'aquesta manera ha d'acreditar per que la suposada festa privada no va ser un impediment per a la parella de control, però sí que ho va ser per la resta.

Trobar recorregut per aquest tipus de situacions discriminatòries per la via civil té una dificultat afegida: no poder definir amb claredat quin és el contracte privat que s'acorda entre client i responsable del local. La màxima expectativa del client que accedeix al local és la de tenir una prestació que consisteix en expedir una beguda o gaudir d'un ambient determinat a l'interior de l'establiment. Així doncs, i per a poder de manera clara els aspectes que defineixen la relació privada, és important que el punt de partida sigui la prestació, entesa aquesta com la possibilitat que una persona pugui consumir una beguda o gaudir de l'ambient d'un local, de manera que el seu accés al local seria, també, una prestació que possibilita les anteriors. Aquesta és l'opinió que recull l'Acte del Jutjat de l'Audiència Provincial de Bizkaia, l'11 de desembre de 2013, que resol un recurs interposat contra l'arxiu d'un Jutjat d'Instrucció en un tema de denegació de l'entrada en el que SOS Racismo Bizkaia actuava com acusació particular.

Però en el que no podem estar d'acord és amb la resolució que a continuació realitza la jutge de instància, en la resolució diu que no permetre l'entrada a un local obert al públic no és una «prestació». No veiem cap justificació, ni jurídica ni lògica, per fer aquesta afirmació. És evident que prendre una consumició o estar a l'interior d'un local obert al públic és la prestació característica que qualsevol pot pretendre en aquests espais d'oci, però per a que sigui possible el mateix accés a l'espai és igualment una prestació necessària que permet les altres.

Un cop fixats els elements en el que es pot plantejar la relació privada, tenim diferents formes per abordar aquesta relació. Els articles 6.2 i 1.255 del Codi Civil, neguen eficàcia a aquells negocis jurídics que atemptin contra l'ordre públic constitucional. En la mesura en que certs actes discriminatoris són considerats contraris a l'ordre públic, aquests podries merèixer la classificació de nuls, encara que haguessin tingut lloc en les relacions entre particulars. No obstant, i de cara a plantejar una demanda civil, la nostra recomanació per a que l'acció prosperi, s'emmarcaria en el suposat d'haver-se facilitat l'entrada i, una vegada a l'interior de l'establiment, es denega, per exemple, una consumició.

Una altra possibilitat que hem comprovat després de la realització del Testing és la de portar un dels supòsits de tracte discriminatori per la via de reclamació en base a la legislació en matèria de consum. A la primera part del present informe comentàvem el cas d'un local de Donostia que havia fixat preus d'entrada diferents a la parella de control que a la resta de parelles. Aquesta mesura arbitrària podrà portar-se per la via de la reclamació de la Llei 6/2003, de 22 de desembre, de l'Estatut de Persones Consumidores i Usuàries del País Basc en connexió amb els articles 44.10 k) i m) del real Decret Legislatiu 1/2007 de 16 de novembre, pel que s'aprova el text refós de la Llei General per la Defensa dels Consumidors i Usuaris. De la mateixa manera que succeeix en altres instàncies judicials ja estudiades, el problema es centra en poder provar que aquesta diferència de preus es deu a una decisió motivada per un tracte diferent en funció de l'origen racial o ètnic del consumidor.

Per a concloure amb les possibilitats en l'ordre civil fem referència al procediment especial de la Llei Orgànica 1/1982, de 5 de maig, de Protecció Civil del Dret a l'honor, a la Intimitat Personal i Familiar i a la Pròpia imatge i que, segons l'article 249.1 de la Llei d'Enjudiciament Civil, s'articulària a través d'una demanda de judici ordinari. Davant la manca d'una definició legal de què s'entén per Honor, la doctrina i la jurisprudència han posat de relleu la íntima connexió entre el dret a l'honor i a la dignitat de la persona. Seguint amb aquest cas es tractaria d'interposar una demanda per lesió de l'honor.

Les vies que s'han plantejat en l'àmbit civil generen una sèrie de problemes pràctic que considerem important ressaltar i que han suposat, que en gran mesura, a data d'avui no s'hagin posat en marxa. A diferència de la Jurisdicció Penal, una demanda civil està subjecta al pagament de la taxa judicial regulada a la llei 10/2012, de 20 de

novembre, per la qual es regulen determinades taxes en l'àmbit de l'Administració de Justícia. En la mesura en que el que participen al Testing actuen com a demandants, sota el paraigües de l'entitat que realitza el Testing, és aquesta la que ha d'assumir els costos judicials que en el cas d'una demanda civil, contempla, a més d'abonar la taxa la necessitat de comptar amb un procurador o procuradora. I per últim existeix la possibilitat d'una condemna en costes. Encara que la indemnització en concepte de dany moral pel dret a l'honor sigui simbòlica, això no evita una despesa de certa importància davant la possibilitat d'una condemna en costes.

En últim lloc, ens referim a les vies de conciliació. Zaragoza ha plantejat una proposta d'acord amb un dels locals on es va denegar l'entrada. Tot i que, de moment, no s'han obtingut resultats, s'observa una actitud positiva per part dels responsables de l'establiment per col·laborar perquè aquest tipus de situacions no tornin a produir-se.

Conclusions i propostes

Concloem aquest informe exposant quines són les **conclusions** generals del mateix i les propostes que es realitzen.

CONCLUSIONS GENERALS

1ª Del resultat del Testing es pot extreure com a primera conclusió que en el 45% dels locals visitats es va denegar l'entrada o es van exigir requisits diferents que a la parella de control; cap dels arguments plantejats feien referència explícita a l'origen racial o ètnic de la parella. Fet que ens reafirma en la dificultat de provar aquest tipus de discriminació que en comptades ocasions s'expressa, i quan és així, igualment resulta molt difícil acreditar que un empleat de control de l'entrada ha manifestat que el motiu de la denegació d'entrada té relació amb l'origen racial o ètnic.

2^a La realització del Testing serveix per suplir aquesta manca de proves, al poder comptar amb testimonis imparcials o converses gravades que avalen la inconsistència dels motius utilitzats. En canvi, les possibilitats d'obtenir una resposta reparadora cap a qui ha patit la discriminació no es limita únicament a obtenir les proves. Quan s'ha intentat denunciar els casos de discriminació per la via administrativa, ens hem trobat amb la dificultat de conèixer l'òrgan administratiu al que li correspon aquesta tasca sancionadora: dispersió legislativa, mecanismes administratius que no contempen la possibilitat de sancionar per aquest tipus de motius per discriminació per origen.

Es fa necessari en aquest punt fer referència, per la rellevància que té la seva intervenció, als cossos policials. En general, s'observa una manca de formació en aquests temes, de manera que la seva intervenció es limita als supòsits d'alteració de l'ordre a l'espai públic, considerant que la negativa a entrar a un establiment públic no és mereixedora de la seva actuació.

3ª Per part dels responsables dels establiments en els que s'han detectat casos de denegació d'entrada s'observa, en general, una postura defensiva de negació dels fets, de defensa dels seus treballadores i no reconeixement de deficiències en el funcionament de l'activitat. No obstant, també cal ressaltar que en algun cas s'observa una actitud favorable per a posar els mitjans necessaris per tal que aquestes situacions discriminatòries no es produeixin.

4^a En relació al litigi, a banda del que hem comentat sobre la dispersió normativa i la manca de resposta eficaç des de l'àmbit administratiu, es suma la dificultat per a fer litigi en vies diferents a la penal: per la manca de pràctica dels operadors jurídics en general, i els costos que aquesta via jurisdiccional té. Això ens porta a concloure que la via penal, a través de la denúncia fonamentada a l'article 512 CP és la més habitual, però no per això hauria de ser la més idònia per a tots els casos.

Per una altra banda, pel que fa referència a procediments de conciliació que s'han posat en marxa després de la realització del Testing, s'observa que aquests han estat positius quan s'han articulats a través de vies extra processals, i han resultat contraproductius quan s'obliga a assistir a la conciliació sense poder optar a altres vies de resolució.

Tenint en compte aquestes conclusions, passem a exposar algunes propostes.

PROPOSTES

1° Dirigides a l'Administració

Necessitat de clarificar les normes que sancionen conductes discriminatòries en l'accés a locals oberts al públic. Articular protocols d'actuació on intervinguin cossos policials. En aquest sentit, el protocol que s'utilitza actualment a Barcelona és una bona pràctica a desenvolupar en altres municipis. Formació als responsables dels departaments encarregats de controlar l'activitat d'aquest tipus d'establiment en matèria de discriminació per origen, ètnia, religió, cultura, discapacitat o tendència sexual.

En l'àmbit de l'Administració de Justícia i en relació al procés d'aprovació de la futura llei de justícia gratuïta, es proposa incloure a les entitats del tercer sector que treballen en l'àmbit de la discriminació perquè, igual que ja es contempla amb sindicats, organitzacions ecologistes o de lluita contra la violència de gènere, es considerin

exemptes del pagament de les taxes judicials i també se'ls hi atorgui de manera automàtica el benefici de justícia gratuïta.

Així mateix, es proposa que la Fiscalia General de l'Estat, a través de la Fiscalia adscrita a la Fiscalia especialitzada en Tutela Penal de la Igualtat i Contra la Discriminació, emeti una instrucció en la que es considerin els test de situació una prova vàlida en dret. De manera que aquesta pugui ser aportada en procediments oberts per discriminació, i que es tingui en compte la normativa i la jurisprudència antidiscriminatòria en la regulació sobre la distribució de la càrrega de la prova.

2º Als responsables dels establiments públics

Formació per als seus treballadors i treballadores, especialment aquells que realitzen tasques de control d'accés al local en matèria de discriminació. En concret, indicacions clares sobre l'obligatorietat d'oferir fulls de reclamació a aquells que no han pogut accedir al local i volen fer una reclamació.

3º A les persones que podrien ser víctimes d'actuacions discriminatòries en l'accés a locals públics.

En primer lloc, exigir el full de reclamacions. Si no s'accedeix a aquesta petició, trucar a la policia municipal informant de la situació. És important deixar constància de que s'estava al local en una hora determinada. Evitar en tot moment situacions de violència verbal o física; qualsevol reacció en aquest sentit desacredita el testimoni que es pugui oferir més endavant. Recollir, si es possible, la identitat de les persones que hagin presenciat l'actuació discriminatòria. Posar-se en contacte amb una entitat especialitzada en temes de discriminació per tal de rebre assessorament sobre les reclamacions a realitzar davant l'administració o en el cas de la interposició d'una demanda per la via judicial.

Per a la recollida de denúncies de discriminació per motius ètnics o racials el Consejo de No Discriminación por Origen Racial o Étnico té constituïda una xarxa d'antenes formada per varies entitats que realitzen aquesta tasca. En el País Basc, recentment s'ha constituït un organisme ERABEREAN que opera a les tres províncies amb una xarxa d'entitats que recullen denúncies de situacions de discriminació per motius racials, d'orientació sexual i poble gitano.

Les gravacions d'àudio que es puguin recollir tenen valor probatori si s'obtenen com a conseqüència de la discussió que s'inicia davant la negativa d'accés al local.

La situació administrativa no ha de ser un element determinant a l'hora de decidir interposar una denúncia per discriminació. És possible dur a terme actuacions judicials estan en situació irregular.

Bibliografía

- AGUILERA GIL, Ariadna. *Contratación y diferencia. La prohibición de discriminación por sexo y origen étnico en el acceso a bienes y servicios*, Tirant lo Blanch 2013.
- ALFARO AGUILA-REAL, Jesús. «Autonomía privada y derechos fundamentales». *Anuario de derecho civil*, Vol. 46, N° 1, 1993.
- BILBAO UBILLOS, Juan María. «Prohibición de discriminación y relaciones entre particulares». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 18, UNED 2006.
- CERVELLÓ DONDERIS, Vicente, y CHAVES PEDRÓN, Cesar.: «Límites jurídico-penales del derecho de admisión en los establecimientos abiertos al público». *Actualidad Penal*, 2000.
- DEL CARPIO DELGADO, Juana. «Los testigos anónimos en la jurisprudencia del Tribunal Europeo de Derechos Humanos y en la de los Tribunales Penales Internacionales ‘ad-hoc’». *Revista Penal*, N° 19, 2007.
- GARCÍA ÁLVAREZ Pastora. *El Derecho Penal y la Discriminación*. Tirant lo Blanch, 2004.
- GARCÍA AÑÓN, José y RUIZ SANZ, Mario, (ed.). *Discriminación racial y étnica. Balance de la aplicación y eficacia de las garantías normativas*, Tirant lo Blanch, 2013.
- GARROCHO SALCEDO Ana. «Delitos de denegación de una prestación por motivos discriminatorios de los artículos 511 y 512 CP, Eumomía». *Revista en Cultura de la Legalidad*, N° 5 2014.

- GARNER-MOYER, Hélène. «L'Esthétisation du marché du travail: la beauté comme critère de discrimination en phase de recrutement», (pags 48-58). *L'apparence physique motif de discrimination*. Colloque du 16 novembre á Lille 2009
- INFANTE RUIZ, Francisco J. «La protección contra la discriminación mediante el derecho privado». *INDRET Revista para el análisis del derecho*, 2008.
- MERCADER UGUINA, Jesús Rafael. *Comentarios a la Ley de Extranjería y su nuevo Reglamento*, VV.AA. Civitas 2011.
- REQUENA CASANOVA, Millán. «La tutela judicial del principio general de igualdad de trato en la Unión Europea: una jurisprudencia expansiva basada en una jerarquía de motivos discriminatorios». *Revista de Derecho Comunitario Europeo*, nº 40, 2011.
- REY MARTÍNEZ, Fernando. «La discriminación múltiple, una realidad antigua, un concepto nuevo». *Revista Española de Derecho Constitucional*, núm. 84 2008.
- RODRÍGUEZ YAGÜE, Cristina. «La no discriminación como límite al derecho de admisión. La negativa de acceso a lugares abiertos al público». *Revista Penal*, n.º 25, 2010.
- VALADÉS, Diego. «La protección de los derechos fundamentales frente a particulares». *Anuario de derechos humanos*, nº. 12, 2011.
- VIVAS TESÓN, Inmaculada. «La horizontalidad de los derechos fundamentales». En *Bienes de la personalidad*, VV.AA, Universidad de Murcia, 2008.

Repercussió als mitjans

A cada territori es van celebrar rodes de premsa, amb un ampli seguiment, per explicar els resultats del testing. Seleccionem, aquí, un mitjà per territori.

EL DIARIO VASCO

¿'PARTY' PRIVADA O FIESTA PARA TODOS?

ALEXIS ALGABA / agencias | SAN SEBASTIÁN 9 junio 201

La pareja de ciudadanos africanos que participaron en la prueba de ayer espera en la cola para **acceder a un local de ocio nocturno de Donostia.** / ARIZMENDI

DV es testigo de una prueba en la que parejas de distinta procedencia buscan acceder a los locales de moda de Donostia

Este test de SOS Racismo en 5 ciudades revela que el 37% de las discotecas discriminan por raza en el acceso

«Disculpe, pero no puede entrar en nuestro local, retírese de la cola». Probablemente esta elegante negativa la habremos escuchado en alguna ocasión en nuestras vidas a la hora de acceder a una discoteca o un garito de moda de nuestra ciudad. Tras escuchar esa frase, resulta imposible acceder al local y se pronuncian una serie de improperios. Lo habitual es que si usted es de aquí, guipuzcoano o donostiarra más concretamente, esas palabras las haya escuchado en un estado etílico avanzado, con la lengua suelta y se despida de los miembros

de seguridad de la discoteca con un altanero «ahí os quedáis, no necesito entrar para pasármelo bien». Lo que quizá también sepan es que en ocasiones no es necesario ir borracho para no ser bien recibido en algún local. A veces, tan solo el pertenecer a una raza o cultura distinta sirve como mera justificación para ahuyentar cual mosca al invitado no deseado.

DV tuvo la oportunidad de comprobar en la madrugada de ayer si esa justificación, tácita o encubierta, es utilizada en el protocolo de acceso a los locales de moda de Donostia. Para ello, compartimos noche de fiesta con cuatro parejas de voluntarios que participaron en el programa de 'testing' que SOS Racismo ha llevado a cabo en cinco ciudades: A Coruña, Donostia, Zaragoza, Barcelona y Madrid.

Los resultados

El test, realizado este fin de semana en 28 discotecas y bares de copas, ha revelado que el 37 por ciento de estos establecimientos discrimina a la clientela por razón de raza: los negros, latinos, magrebíes y gitanos no pueden entrar o tienen que hacerlo pagando la entrada más cara.

El proyecto, financiado con fondos del Ministerio de Empleo y el Fondo Europeo para la Integración, se ha desarrollado de forma simultánea en Coruña, San Sebastián, Zaragoza, Barcelona y Madrid. En cada ciudad, cuatro parejas de rasgos raciales distintos y vestidos siguiendo los mismos estándares han intentado entrar en los mismos locales.

Los motivos o excusas para denegarles la entrada fueron similares en las cinco ciudades y en ningún caso se referían explícitamente al origen racial o étnico, sino que se trataba de requisitos adicionales, como una invitación previa o figurar en una lista, que no se pedían a la pareja de blancos, según explica la organización.

HERALDO.es

Algunos bares no permiten la entrada de inmigrantes

M. Sádaba. Zaragoza | Actualizada 08/06/2014

En un 'testing' de SOS Racismo Aragón se verificó que dos locales de ocho pusieron impedimentos.

Ser inmigrante cierra las puertas de algunos bares. Por ello, este sábado, la organización SOS Racismo realizó un 'testing' en Zaragoza. **Durante esta prueba se fue comprobando cómo en algunos locales se les ponían impedimentos para poder acceder.**

Desde la organización se contactó con diez hombres de cinco nacionalidades diferentes, aunque al final algunos no pudieron acudir al encuentro. Un latino, un gitano, dos árabes, dos subsaharianos y la pareja local conformaban el elenco para realizar este experimento.

En este orden acudían a la puerta de cada bar, con 3 minutos de diferencia entre unos y otros para que no pareciera que iban juntos. Al llegar saludaban al portero y entraban. Pero no siempre fue tan

sencillo. En uno de los locales se les puso impedimentos a todas las razas excepto a la española.

A los latinos, gitanos y árabes se les dijo que la entrada costaba 6 euros cuando el acceso era gratuito. A los subsaharianos se les aseguró que necesitaban llevar una pulsera porque se estaba celebrando una fiesta privada en el interior. Cinco minutos más tarde llegaron los españoles. Para ellos, no había ni precio ni fiesta privada.

«Llevo desde los catorce años en España y siempre salgo con mis amigos, todos españoles, y nunca me han discriminado, sin embargo, lo que he visto esta noche me ha afectado», afirma uno de los marroquíes que se encontraba en la prueba. «Está muy mal que a los españoles no les pidan dinero por la entrada y a nosotros seis euros», puntualizaba con tristeza.

Pero este no fue el único establecimiento en el que hicieron diferencias. En otro local de la capital aragonesa dejaron entrar tranquilamente a todos los colectivos, excepto a los subsaharianos, quienes tuvieron que presentar su documentación y estar un rato hablando con el portero para poder acceder al bar.

«Ya es la cuarta o tercera vez que no me dejan entrar a un local, pero casi siempre son los mismos», explica uno de los subsaharianos que participaba en el 'testing'. Además, añadía: «Si a todos nos pidieran la documentación, no le daría importancia, pero las diferencias son lo que me molesta».

Sin embargo, estas diferencias solo se vieron en dos bares a lo largo de toda la noche. En los otros seis que se visitaron, el acceso y el precio de la entrada fueron los mismos para todos.

Al finalizar, Roberto, perteneciente a la pareja de zaragozanos, aseguraba que le había parecido una experiencia muy interesante. «Estoy sorprendido porque de estas cosas no eres consciente hasta que no las ves», puntualizaba

 LA VANGUARDIA.com |

Lunes, 9 de junio 2014 Ocio | 09/06/2014

EL VIACRUCIS PARA ENTRAR EN UNA DISCOTECA

Locales de ocio nocturno utilizan la excusa de no estar apuntado en la lista para impedir la entrada a inmigrantes | | La patronal del sector reconoce esta práctica que considera «marginal» mientras SOS Racisme denuncia una «sofisticación» de la discriminación

No estás apuntado en la lista». Esta es, quizás, la frase más pronunciada por los porteros de las discotecas a lo largo de una noche de fin de semana. En muchas ocasiones estas cinco palabras son la excusa perfecta para impedir a alguien acceder a un club nocturno por razones de raza o etnia. Así lo ha constatado la entidad SOS Racisme en una «Testing Night» (noche de testeo), en la que ha realizado un simulacro de entrada en locales de ocio nocturno en varias ciudades españolas con parejas de diferentes nacionalidades y dos personas de origen gitano.

El objetivo de esta prueba es, según la entidad, «sensibilizar» por una parte, a los ciudadanos pero también a los propios locales, que están obligados a cumplir el artículo 10 de la Regulación administrativa de los espectáculos públicos y actividades recreativas, en el que dice que «el ejercicio del derecho de admisión no puede conllevar, en ningún

caso, discriminación por razón de nacimiento, raza, sexo, religión, opinión, discapacidad, orientación sexual, identidad de género o cualquier otra condición o circunstancia personal o social de los usuarios de los establecimientos y los espacios abiertos al público».

En Barcelona, cinco parejas masculinas de nacionalidad ecuatoriana, marroquí, subsahariana, gitana y autóctona catalana han participado este pasado fin de semana en el experimento. El *modus operandi* ha consistido en que cada pareja intentara entrar en cinco conocidos locales de la ciudad, escogidos previamente con el objetivo de comprobar si, efectivamente, se producía la exclusión en el acceso por motivos racistas.

Ataviados con zapatos, camisas, americanas y pelos perfectamente engominados –para que el aspecto no sea una excusa– los participantes han puesto rumbo a un local del Paralelo acompañados por La Vanguardia.com y miembros de SOS Racisme. Entre el nerviosismo de cada uno de ellos, convertidos en improvisados actores por una noche, los organizadores les dan los últimos consejos para que todo salga a la perfección: originalidad y naturalidad. Algunos participantes comentan que han sufrido alguna vez discriminación por su origen o etnia en la entrada a clubs nocturnos, con lo que no les resulta del todo desconocida la experiencia que pueden volver a vivir esta noche de pruebas. «No les gusta la gente con nuestra pinta», bromea uno de los participantes mientras camina por la Rambla del Raval.

A medianoche el grupo llega a pocos metros de una mítica sala barcelonesa, lugar donde el experimento se pone en funcionamiento. Dos miembros de la asociación, que actúan como observadores, se desplazan discretamente hacia la puerta de la discoteca para observar al detalle todo lo que sucede, mientras que, por orden y de forma escalonada, cada pareja se dispone a realizar la cola para entrar. El resultado: todas las parejas son admitidas excepto Ali y Yossef, de origen marroquí, a quienes los porteros les dicen que hay una lista en la que no están apuntados. Una excusa que contrasta con la de las otras parejas, que los mismos porteros han permitido acceder sin necesidad de inscribirse previamente.

La siguiente parada se sitúa en pleno corazón de Barcelona, en un local de la Plaza Real. En 2011, en otro estudio similar, la organización SOS Racisme ya detectó en este club la privación de entrada a inmigrantes y parece que en esta ocasión la tónica se ha vuelto a repetir. Ninguna de las parejas ha podido acceder al local, exceptuan-

do los catalanes David y Carlos. El motivo que los porteros han alegado a las parejas extranjeras y gitana es que «había una lista para entrar».

No muy lejos de ese club, en plena Rambla, se encuentra una discoteca muy frecuentada por turistas. Aquí se decide cambiar la estrategia e intentar acceder de forma individual. A Ali le vuelven a repetir, por segunda vez, la excusa de que «no estás en lista» y al subsahariano Mohammed el portero le impide la entrada escudándose en que «una persona sola no entra en una discoteca».

El experimento también se ha realizado en dos locales nocturnos más de Barcelona, en los que ninguno de los participantes ha encontrado dificultad para acceder.

Alba Cuevas, portavoz de SOS Racisme, ha valorado este experimento como la constatación que «esta realidad existe y que hay locales de ocio de Barcelona que discriminan la entrada por perfil étnico o racial» acompañada de una «sofisticación» en las excusas por parte de los porteros de los locales. Cuevas también ha destacado que la organización está estudiando con sus abogados la posibilidad de denunciar por la vía administrativa a las tres discotecas que impidieron el acceso de algunas de las parejas participantes, una práctica «inadmisible» según SOS Racisme.

Por su parte, Luís Arnaiz, presidente de la Federación Catalana de Locales de Ocio Nocturno (Fecalon), ha destacado que la discriminación racial en las discotecas de Barcelona es un aspecto «marginal» pero sí ha reconocido que algunas utilizan la excusa de no estar en lista o que se celebra una fiesta privada para impedir el acceso a personas que no cumplen con la vestimenta requerida para acceder al local. Desde la patronal Fecasarm también corroboran que el impedir el acceso a inmigrantes en locales de ocio nocturno es «un problema puntual». Su secretario general, Joaquim Boadas, ha reconocido por eso que «quizás» suceda en algunos clubs y ha apostado por «trabajar y concienciar a los locales para que este fenómeno no se produzca». Boadas también ha alertado que «algunos inmigrantes aprovechan la situación» para acusar a las discotecas de no dejarles entrar por cuestión de raza, cuando en realidad el motivo de impedirles la entrada es por ir bebidos o por comportamientos violentos. «Uso desproporcionado del derecho de admisión»

La acción llevada a cabo en Barcelona también se ha producido simultáneamente en otras ciudades españolas como Madrid, Zarago-

za, San Sebastián o A Coruña con el objetivo de elaborar un estudio estatal financiado por el Fondo Europeo para la Integración. Los resultados también destacan que «en todas las ciudades se ha encontrado algún problema de acceso a los locales de ocio», constata a La Vanguardia.com Mikel Mazkieran, secretario general de la Federación de SOS Racismo, que alerta que en muchos casos «para los clientes autóctonos no existen requisitos pero sí para los extranjeros».

Las excusas más utilizadas han sido, como en el caso de Barcelona, la necesidad de estar inscrito en una lista, aunque en algunos locales también se ha puesto como argumento la celebración de una fiesta privada. En San Sebastián, la organización también ha destacado que en uno de los locales la pareja extranjera tuvo que pagar 5 • más de entrada que los miembros autóctonos.

«Existe un mal uso del derecho de admisión, que muchos locales utilizan de forma abusiva», ha denunciado Mazkieran, que ha hecho un llamamiento a las administraciones para «combatir estas situaciones con la creación de una ley de lucha para la igualdad de trato y contra la discriminación».

The logo for elCorreoGallego.es is displayed in white text on a dark grey rectangular background. The text is in a sans-serif font, with 'el' in a smaller size and 'CorreoGallego.es' in a larger size.

A CORUÑA. EP | 16.12.2014

ARBITRARIIDADE NO DEREITO DE ADMISIÓN

SOS Racismo reprocha «desinterese» á Axencia de Turismo ante «abusos racistas» en locais da Coruña

A organización SOS Racismo reprochou «desinterese» á Axencia de Turismo de Galicia «ante abusos racistas e xenófobos de locais de ocio nocturno na Coruña», segundo sinala nun comunicado.

En concreto, denuncia o trato «con lixeireza» por parte deste organismo da súa petición para que se investigase a «discriminación» que, segundo asegura, se produce nalgúns locais de ocio nocturno cara a poboación emigrante «ou con trazos étnicos propios doutras nacionalidades».

Así, sinala que esta denuncia a constataron tras un estudio realizado o pasado mes de xuño, dentro dunha campaña nacional desenvolvida tamén noutras cidades españolas.

«Dos cinco pubs analizados esa noite, dous mostraron arbitrariedade no dereito de admisión, negando a entrada soamente aos grupos de persoas subsaharianas, magrebís ou latinas», engade.

SOS Racismo Galicia afirma tamén que a Axencia Galega de Turismo abriu un expediente «que foi pechado ao pouco tempo», tras a denuncia presentada por esta organización, e cuestiona o argumento esgrimido, «que había contradicións entre as partes», apostila.

«Tendo en conta que, con anterioridade, estes dous establecementos recibiron denuncias previas por cuestións semellantes, mesmo chegando a empregar a violencia, non entendemos a lixeireza con que a Axencia Galega de Turismo trata a denuncia realizada dende a nosa asociación», engade no seu comunicado.

Público

Discotecas de blancos: prohibida la entrada a negros, magrebíes y latinos

HENRIQUE MARIÑO **Publicado:** 09.06.2014 07:23_|

Entrada de discoteca española. Exterior noche. Una pareja de amigos intenta franquear la puerta y se topa de frente con varios porteros, que se hacen a un lado. El guion sería realista si los dos jóvenes con ganas de juerga fuesen españoles. O, dicho de otro modo, autóctonos de piel lechosa. En caso contrario (pongamos que son subsaharianos, magrebíes o latinoamericanos), las trabas saltan a la vista.

- Hay que pagar entrada.
- Es necesaria una invitación.
- Tienes que estar en la lista.
- Fiesta privada: ¿me enseñáis la pulsera?
- No podéis pasar. Son órdenes del jefe, es lo que hay...

En el mejor de los casos, entran, pero el peaje es de diez o quince euros sin consumición, mientras que los blancos pasan gratis. Si el local cobra a todos los clientes, al desembolso hay que sumarle un recargo de cinco euros sobre el precio convencional. A veces no se trata de una cuestión de dinero, pues la barrera reside en la obliga-

ción de mostrar un documento de identidad que nadie en la fila ha tenido que enseñar previamente. «Procuro no salir de copas para no tener problemas, porque mis amigos me cuentan que en este tipo de locales les exigen el DNI», asegura Ass, un senegalés de 33 años que lleva cuatro residiendo en Madrid, donde trabaja con personas mayores.

Cuatro de cada diez discotecas deniegan el acceso o exigen requisitos sólo a los extranjeros, según la prueba de SOS Racismo. Él y Jorge, doctorando en Física peruano, forman una de las parejas que este pasado fin de semana ha desplegado SOS Racismo en cinco ciudades españolas para realizar un test de discriminación por motivos étnicos en el acceso a locales de ocio nocturno. Para certificar que las razones por las que les impiden el acceso o les hacen pagar una entrada son racistas, una pareja de control, formada por españoles, accede previamente a los establecimientos.

El resultado es desalentador: cuatro de cada diez discotecas deniegan el acceso o exigen requisitos sólo a los extranjeros, lo que ha llevado a la organización a denunciar «un uso incorrecto y abusivo del supuesto derecho de admisión».

Como la frontera es difusa y las excusas abundan, las parejas han esmerado su vestuario para evitar otras posibles causas de discriminación. Dado que el club no está lleno ni ha superado el horario de cierre y la pareja de turno es mayor de edad, no ha consumido alcohol, se comporta de manera educada, no porta armas, está dispuesta a abonar la entrada y va hecha un pincel, la conclusión es clara: la diferencia de trato responde exclusivamente a sus rasgos físicos. Sin embargo, rara vez hay una negativa explícita sino que se enmascara con las excusas más peregrinas, como el socorrido «aquí no se entra con zapatillas».

Le sucede en A Coruña a la pareja marroquí, mientras que la senegalesa y la latinoamericana tienen la mala suerte de coincidir con una «fiesta privada» en la misma discoteca, la que mejor calza del Orzán. Los gallegos, tras entrar sin problema alguno, piden la hoja de reclamaciones, pero los porteros alegan en principio que sólo están obligados a entregarla si son clientes. Tras una llamada a los municipales, afirman que no disponen de copias para todos y, finalmente, terminan echando balones fuera: habían pensado que los coruñeses eran unos invitados al sarao improvisado.

Esa visión nocturna, lindante con la videncia, también destaca entre los porteros de un bar de copas barcelonés, que permiten la entrada

a los autóctonos pero no dejan pasar a tres parejas de Ecuador, Marruecos y Senegal-Camerún. Una cuarta, compuesta por gitanos, tampoco accede. Razón: ninguna figura en la lista. «¿Pero cómo pueden saber que no estamos en ella si no la han consultado?», pregunta infructuosamente uno de los participantes en el test.

«Es necesario contar con instrumentos legales eficaces para denunciar estos abusos», defiende Mazkieran

«La denegación no se expresa de manera explícita sino que se esconde bajo una serie de excusas habituales», explica Mikel Mazkieran, secretario general de la federación estatal de SOS Racismo, presente en la prueba realizada en Donosti. Comunes, pero absurdos, como el pretexto que le espetaron a un senegalés en un club ubicado en La Rambla: «A la discoteca no se viene solo».

«Es necesario contar con instrumentos legales eficaces para denunciar estos abusos, por lo que reclamamos al Gobierno una ley integral para la igualdad de trato y la no discriminación», añade Mazkieran, quien hace un llamamiento a las autoridades locales para que controlen a los locales y eviten estas prácticas. Excepto en Madrid, los resultados del test reflejan que son frecuentes: A Coruña (dos establecimientos de cinco negaron el acceso), Donostia (uno de cuatro), Barcelona (tres de cinco) y Zaragoza (uno de nueve, si bien la responsable de la prueba matiza que la afluencia a los locales de ocio resulta tan baja que no suele haber objeciones).

En el caso de la capital, la mayoría de los convocados no ha podido acudir a la cita. La única pareja extranjera, formada por un peruano y un senegalés, accede sin impedimentos a cinco discotecas del barrio de Salamanca. Queda por ver qué habría ocurrido si lo hubiesen intentado parejas integradas sólo por latinos, subsaharianos, magrebíes y gitanos. Jorge, en todo caso, reconoce que no ha tenido ningún problema durante su estancia en Madrid, donde reside desde hace dos años y medio. En resumen, siete locales de 28 impidieron el acceso, mientras que tres fueron discriminatorios, pues exigieron la documentación u obligaron a pagar más cara la entrada.

Durante la prueba llevada a cabo por SOS Racismo, que no observa una discriminación especial hacia ningún colectivo determinado, han ejercido como testigos varios periodistas y activistas por los derechos humanos. Público ha acompañado en Madrid a los miembros de la organización, que brindará los servicios de un abogado a las personas que hayan sufrido discriminación y quieran presentar una denuncia.

Associacions que componen la Federació de SOS Racisme

Aragó. Saragossa.

Espoz y Mina, 6-3º
50003 Zaragoza
Tel. i Fax: 976 29 02 14
denuncias@sosracismoaragon.es

Astúries. Oviedo.

La Gascona, 12-3º
33001 Uviéu
Tel: 985 203 122
Fax: 985 20 56 28
sosracismu@sosracismu.org
www.sosracismu.org

Bizkaia

Lapurdi, 7
48012 Bilbao
Tel: 944 790 310
Fax: 944 790 498
bizkaia@sosracismo.org
www.sosracismo.org

Catalunya. Barcelona.

Rambla de Santa Mónica, 10
08002 Barcelona
Tel: 93 301 05 97 / 93 412 00 34
Fax: 93 268 16 37
Tel: OID: 93 412 60 12
sosracisme@sosracisme.org
www.sosracisme.org

Galícia. A Coruña

Rúa Alcalde Lens, 34
15010 A Coruña
Tel: 684 018 788
info@sosracismogalicia.org
www.sosracismogalicia.org

Gipuzkoa

Paseo Zarategi, 100
20015 Donostia-San Sebastián
Tel: 943 24 56 27 / 943 24 56 26
sosarrazakeria@euskalnet.net

AMHER-SOS Arrazakeria

Latxunbe, 42
20120 Hernani
Tel: 943 33 60 71 / 667 710 928
amhersosracismo@mugak.org

Mugak / Centre de documentació

Peña y Goñi, 13-1º
20002 Donostia-Sant Sebastiá
Tel: 943 32 18 11
Fax: 943 27 69 82
mugak@mugak.org
www.mugak.eu

SOS Arrazakeria

Pablo Iglesias, 11-2º piso
20100 Errenteria
Tel: 658 749 756
sosoarsoaldea@gmail.com

Comunitat de Madrid. Madrid.

Lavapies, 13 local
28012 Madrid
Tel. i Fax: 91 559 29 06
info@sosracismomadrid.es
www.sosracismomad.org

Navarra. Pamplona.

Zapatería, 31-1º
31001 Iruñea- Pamplona
Tel: 948 21 15 21
Fax: 948 22 62 14
sosarrazakeria.nafarroa@gmail.com

RESERVAT EL DRET DE DISCRIMINACIÓ

SOS RACISME

